

**A horgászat környezetjogi kérdései – különös
tekintettel a pontyok védelmére a magyarországi
tavakban**

Jelige: Frodó

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	/4
1. Horgászat története	/6
1.1 A régmúlt	/6
1.2 Horgászat az irodalomban	/7
1.3 A magyarok és a hal	/8
1.4 A horgászat egyesületi szinten	/9
1.5 Horgászat vs. halászat	/10
1.6 Pontyhorgászat	/11
2. A társadalmi szervezetek szerepe a hal- és környezetvédelemben	/12
2.1 A MOHOSZ szerepe – önszabályozás	/13
2.2 Mpvsz, azaz magyar pontyvédelmi szövetség	/16
3. Állami horgásztó egyesület kezelésében	/17
3.1. Előzmények	/17
3.2 Haltelepítés	/18
3.3 Hogyan lehet horgászni?	/19
3.4 Vízpályázatok 2015	/20
4. Magántó tulajdonosa kezelésében	/21
4.1 Előzmények	/21
4.2 A tó működése napjainkban	/22
4.3 Ellenpélda, pontyok kényszervándorlása, szankciók, szabályok	/25
5. Állami tó vs. magántó (összehasonlítás)	/27
6. A horgászat káros környezeti hatásai és előnyei	/28
6.1 Horgászengedélyek kiadásának feltételei, komolysága, horgászok számának alakulása	/29
6.2 Halvédelem	/30
6.3 Az etetőanyagok minősége	/32
7. Tényleg nincs hal a vízben?Ha igen, miért?	/33
7.1 Túlhalászott?	/34
7.2 Túlhorgászott?	/35
7.3 Mitől pusztul a hal?	/35
7.4 Nincs elég halór?	/36

7.5	Nem telepítettek eleget?	/36
8.	A vizek és a büntetések – avagy mi büntetendő a BTK szerint a vízparton elkövetett vagy elkövethető cselekedetek közül	/37
	Befejezés	/41
	Köszönetnyilvánítás	/43
	Felhasznált irodalom	/44
	Mellékletek	/46

BEVEZETÉS

Nő és horgász? Nő, és a horgászatról írok dolgozatot? Ez egy igen férfias, férfiaknak kitalált, bár manapság már inkább hobbi, mint zsákmányszerző életmód? – Sokan azt gondolják, hogy vannak tipikusan férfias sportok, hobbik, tevékenységek, amik jobban illenek az erősebbik nemhez. Ez nem feltétlen van így.

Már egészen kicsi kislányként gyűjtöttem édesapámmal a gilisztákat a földből, hogy másnap hajnalban, amikor még a táj is alszik, a harmattól nedves lesz a cipőnk, a pára pedig száll fel a Tiszából, kiülünk a vízpartra, és várjuk a halakat. A síri csöndben csak a horgászbotról lepercegő damil hangját halljuk, majd a vízbe csobbanását.

Valahogy így kezdődött a horgászattal való megismerkedésem, ami csupán szép emlékek formájában maradt volna meg, ha nem ismerkedek meg a mostani párommal. Ő a találkozásunkkor már közel harminc éve horgászott, ebből az utolsó tíz évben pedig pontyhorgászattal foglalkozott, azon belül is – mert ezeknek is különböző ágai vannak – a bojlihorgászattal. Ez azt jelenti, hogy egy adott tó pontyállományából a legnagyobb példányokat próbálják horogra csalni. Ennek a részletes kifejtésére majd egy kicsit később kitérek.

Általa visszatértek a régi, szép, horgászattal kapcsolatos emlékeim, de mint jó „horgászfeleség” mentem is vele mindenhova, ahová csak tudtam. Annyit azért előljáróban muszáj elmondanom erről a horgászati ágról, hogy ez nem az a fajta halfogás, amelyikhez egy pecabottal és egy vödör gilisztával kibiciklizünk a legközelebbi tópartra, és ott eltöltünk egy kellemes délutánt. Itt minimum egy hét a legkevesebb, legjobban kihasználható, praktikus idő, ami alatt nem is érdemes elmenni a „kötelező” felszerelések miatt, amelyek nem kis helyet foglalnak el.

Nem sokkal a megismerkedésünk után felkérték a páromat az egyik legkomolyabb magyarországi horgász tesztcsoportba tagnak, a következő évben pedig lehetőségünk nyílt megvásárolni az ennek a tesztcsoportnak a háttéréként szolgáló, csak a legjobb angol márkákat importáló nagykereskedelmi tevékenységet is. Így ma már nem csak a hobbink, hanem a munkánk is a horgászat. Kis túlzással, ma már a nap 24 órájában horgászom, horgászunk. Sokféle munkát el lehet úgy végezni, hogy 8-tól 4-ig megcsináljuk a kötelező feladatokat, 4 órakor letesszük a lantot, hazamegyünk, és éljük a családi estéinket. De ezt nem, főleg úgy, hogy az ember a hobbijával foglalkozik, s a barátai többsége is horgász.

Öt nagyon jó minőségű angol márka importálásával foglalkozunk nagykereskedelmi formában az egész országban, ami azért érdekes a dolgozat szempontjából, mert így 4 éve nem csak egy adott város horgászatát ismerhetem meg, hanem országos szinten jutnak el hozzám a különböző információk.

Első hallásra talán senkinek nem jut eszébe a horgászatot a joggal összekapcsolni, mert ez egy teljesen egyszerű folyamat: a horgász megfogja a horgászbótját, a csalijait, kimegy a vízpartra, eltölt ott bizonyos időt, majd hazamegy. Milyen jogi kérdés merülhet fel ebben? Éppen a „napi 24 órás” horgászattal való foglalkozásunk adott ihletet arra vonatkozólag, hogy igenis számtalan kérdés van, amit boncolgatni lehet a horgászat témájában. Rengeteg jogi kérdéssel, problémával találkoztam az elmúlt időszak alatt, ezért szeretném ezeket részletesebben kifejteni, valamint egy helyre összegyűjteni. Persze ezekre hol kapunk választ, hol nem. Én mindenesetre igyekszem válasszal is szolgálni az alább felvetett kérdésekre!

Ebben a dolgozatban a halaknak, azon belül is leginkább a pontyoknak, valamint a természet- és a környezet védelmének a bemutatása is a célom, az ő pártjukat fogom. Azt gondolom, hogy a horgászat mint hobbi, nagyon jó időtöltés lehet akár az egész család számára is. Főleg, ha belegondolunk, hogy manapság a gyerekek, a felnövekvő generáció tagjai mennyit vannak a szabadban, és talán azt gondolják, hogy a tehén lila. Sok mindent meg lehet tanítani a gyermeknek a vízparton, az élővilág számos szegmensével megismerkedhet ott, természetesen a veszélyeket is figyelembe véve.

A horgászat, a már említett előnyökön túl is egy szuper hobbi, amit érdemes apáról fiúra örökíteni, érdemes a szomszéd bácsival együtt kimenni a vízpartra, és ellesni tőle az apró trükköket, de nem szabad pártolni a „húshorgászatnak” azt a mértékét, ami ma nálunk Magyarországon folyik.

Számos helyen és fejezetben a saját személyes tapasztalatomat írom meg, ezeket nem tudom, és nem is akarom kihagyni. Éppen ezért foglalkozom ezzel a témával részletesebben, s nem csak a könyvekből szedett információkat vetem papírra, hanem a már velünk megtörtént események alapján is írom mindezt. Talán ezáltal egy picit hitelesebb lesz, ennek ellenére sok esetben nem tudok elfogultság nélkül véleményt alkotni, de ez talán nem is baj.

Több fejezet is van a dolgozatomban, ahol valódi szakirodalmat nem tudtam használni, mert olyan témákban, amiket én boncolgattam, még soha senki nem írt semmit. És nagy valószínűséggel nem is fog. Az állami tó és a magántó témájában az adott illetékes

emberekkel készítettem riportokat. Válaszoltak a feltett kérdéseimre, ami alapján a kapott információkat papírra vettem.

A horgászatot a kezdetektől fogva mutatom be – ez nem egy új keletű foglalkozás, hobbi. Ezen túl pedig az általam fontosnak tartott problémák láncolatára fűzöm fel az adott témákat, kifejtve azokat, és az ehhez kapcsolódó jogszabályokon keresztül bemutatomva a pro és kontra érveket, sok esetben megoldási javaslattal együtt.

Jó néhány témát még ebben az aránylag szűkre szabott témakörben sem szeretnék érinteni, így többek között a folyóvizek horgászatát, valamint nem fogok foglalkozni a külföldi horgászatokkal, illetve azok szabályozásával sem. Valamint a halászat is csak említésképpen szerepel a dolgozatban, ugyanis nem ez a fő témám. Mivel azonban a horgászattal szervesen összekapcsolódik a törvényi szabályozás szerint is, így egy picit mégis belekerült.

1. A HORGÁSZAT TÖRTÉNETE

1.1. A Régmúlt¹

A horgászat egészen az emberi lét kezdetéig nyúlik vissza, ami nem is olyan furcsa, ha belegondolunk abba, hogy az ember mindig is arra törekedett, hogy víz közelében telepedjen le. Ennek számtalan oka volt, a vadászat mellett a halászat volt az élelemszerzés egyik fő támpontja, természetesen az ivóvíz fontossága mellett. A tengerből és folyóvizekből, tavakból szerzett ételek nagyon fontos szerepet kaptak a táplálkozásban. Mindezt régészeti leletek is bizonyítják (barlangrajzok, eldobott halcsontmaradványok). Őseink számtalan technikát fejlesztettek ki, hogy egyre hatékonyabban jussanak hozzá a halhúshoz.

Sokféle módon fogták ki a halat, amik nagyon hasonlítanak a ma is alkalmazott halász- és horgásmódszerekhez. Pontos adatokat nem tudunk, amik igazolják, hogy mikor alkalmaztak először horgot a horgászathoz, viszont az sejthető, hogy a cro-magnon-i ember már használt horgot a táplálékszerzéshez. Egy másik forrás szerint az első horgok megjelenése kb. 50 000 évvel ezelőttre datálható, melyek kezdetben csontból és kőből, később különböző fémekből készültek (pl. Mezopotámiában 5 000 évvel ezelőtt már vörösréz horgot

¹ http://hu.wikipedia.org/wiki/A_horgaszat_tortenete.

használtak). Halászháló használatára mintegy 40 000 évvel ezelőtti emlékek utalnak először, ami elsősorban élelemszerzés céljából került kifejlesztésre, és kevésbé a szórakozás érdekében.

Természetesen a horgászat tárgyi feltételeit legelőször – legalábbis a talált maradványok és 4000 éves emlékek alapján, melyek síremlékekből származnak – az egyiptomiak fejlesztették ki; hozzájuk köthető az első speciális bot, horog és zsineg, mely persze még nem a hobbit jelentette számukra, hanem elsősorban étkezési célra történő halfogás végett üzték e sportot.

Aztán, a már fejlett és gazdagabb Egyiptomban az arisztokrácia privilégiuma lett ezt a sportot űzni, már szórakozási célból kezdtek el horgászni.

Persze az ókori görögök sem maradtak le a halfogás fejlődésében az egyiptomiakkal szemben, sőt filozófusuk, Platón² definiálta először a horgászatot: „olyan fajta cselekedet, amikor a halat horog és zsineg segítségével a mélyből a felszínre hozzuk”.

1.2 Horgászat az irodalomban³

Ha az irodalmat nézzük, akkor több írásos emlék áll rendelkezésünkre. Ezek közül az egyik első, amelyik említésre méltó a Kr. u. 980 körül angolszász és latin nyelven íródott mű: a *Colloquy Of Aelfric* (*Aelfric's Colloquy*).⁴ Ebben a műben mintegy foglalkozásként említi a „fisherman-t”⁵ azaz horgász embert a szerző, ami arra enged következtetni bennünket, hogy a halnak a vízből való ember általi kikerülése már ebben az időben is szakmához kötött volt.

Aztán a reneszánsz koráig kellett várni, hogy megjelenjen az első írásos mű, ami kifejezetten a horgászattal kapcsolatos: 1496-os kiadású, a címe: *The boke of St. Albans*⁶. A második fejezet tárgyalja a horgászattal való halfogást, valamint ebben a könyvben találkozhatunk először a horgászbót méreteivel, valamint a zsinór anyagával.

² Platón (görögül: Πλάτων) (régiesen *Plátó*, eredetileg: *Arisztoklész*; Kr. e. 427, Athén vagy Aigina – Kr. e. 347), ókori görög filozófus, iskolaalapító

³ http://www.mkk.szie.hu/dep/halt/UserFiles/File/tananyagok/togazda_2012/Urbanyi_Bela.pdf.

⁴ Aelfric Apát *Colloquium*.

⁵ <http://www.kentarchaeology.ac/authors/016.pdf>.

⁶ Juliana Bernest tartják az ismert könyv szerzőjének, melynek ritka kéziratát 1486-ban nyomtatta ki egy ismeretlen iskolamester St Albans-ben. *The lynage of coat Armuris; and how gentillmen shall be maner armys in Latyn, French et Englisch. The bokys of hawking et huntynge with other plesuris dyverse etc. translayt and compylt togedyr at Seynt Albans. 1486.*

A német Jacob Köbel könyvét 1493-ban adták ki, melynek a címe: How to Catch Fish?, azaz Hogyan fogjunk halat? A szerző itt már konkrétan elkülöníti az egyszerű horgászatot a sporthorgászattól.

Majd Izaak Walton és Ch. Cotton 1653-ban a „Tökéletes horgász” című művében már a mai bojli elődjének nevezhető etetőanyag receptet ír le könyvének 9. fejezetében: „Amennyiben egy téstát éven át a horgászathoz szeretnél használni, akkor keverd össze méhviasszal és mézzel, tűz előtt gyúrd azt össze kezeiddel, majd formáld belőle golyókat és éven át fognak tartani”.

1.3 A magyarok és a hal⁷

A Duna-Tisza táján megjelenő magyarságot nem csak a nagy legelők és az állatok számára elegendő jó víz csábította az itt maradásra, hanem a mesés halbőség is. Őseink Ázsiából hozott halfogási szenvedélyére több bizonyíték utal. Ilyen a Volgán használatos kuttyogató, amely napjainkban is megtalálható és alkalmazzák, főként a harcsahorgászatban. Nem tagadható, hogy a halfogás végigkísérte a magyarság történelmét, s mi utalhatna erre jobban, mint mikor egy nép az adott szakmát családnévként is használja, valamint helységeket nevez vagy egészít ki ezzel. A hazai családnéveknél a Nagy és Kis után a Halász az egyik leggyakoribb. A régi idők halszeretetét (szellemét) több helység is őrzi: Halas, Nagyhalászi, Halásztelek, stb. A vármegyék címerében is megtaláljuk a halábrázolást (Szabolcs, Bihar), és szerepel Kiskunhalas városi címerében is. Számtalan, még ma is használatos szólásmondásokban is sok utalást találunk a halra. Ilyen például: az „Eleven, mint a csík”, a „Fejétől bűzlik a hal” (amelyik persze klasszikus eredetű), vagy az „Él, mint hal a vízben.”

Első írott okmányunk, amely halra utal, 1001-ből származik. Ebben István király⁸ halas vizet ajándékoz a Pannonhalmi Apátságnak.⁹ Ez is bizonyíték arra, hogy a halas víznek nagyobb értéke volt, mint a töretlen földnek. A további évszázadokban is írásos anyagok

⁷ http://www.mkk.szie.hu/dep/halt/UserFiles/File/tananyagok/togazda_2012/Urbanyi_Bela.pdf.

⁸ I. (Szent) István király – születési nevén Vajk (Esztergom, 970-980 – 1038. augusztus 15.) az első magyar király.

⁹ A Pannonhalmi Bencés Főapátság Magyarország egyik kiemelkedő történelmi emlékhelye, egyházi és művészettörténeti központja. 1996 decemberében a főapátságot és környezetét a Világörökség részévé nyilvánították.

bizonyítják a hal jelentőségét a magyarság életében. Zsigmond királyunk¹⁰ 1430-ban hatalmas birtokért adja cserébe a visegrádi vár melletti dunai, kitűnő vizafogó helyet. A régi okiratok szerint Nagy Lajos¹¹ idejében Szegeden már 4000 halász volt. Ez a város halas történelmünkben mindig nagy szerepet töltött be. Mátyás király történetírója szerint ebben az időben a magyar haza vizei térfogatának egyharmada hal volt. Ha csak a fele volt is igaz, akkor is csodálatos lehetett a halbőség. A Dunában és a Tiszában tehát bőven volt hal, és már akkor ismerték a tartósítás néhány módját is: például sózták, füstölték. Mikor a török rátelepedett az országra, minden megváltozott. Elvonulásuk után a robbanásszerű népességszaporodás szinte kikövetelte a mocsarak lecsapolását, a vízrendszerek szabályozását. A hajdani halbőség megszűnt.....

Magyarországon először Herman Ottó¹² volt az, aki arról írt, hogy a magyar népies horgászat olyan változatos, hogy párját ritkítja. Neki köszönhetjük többek között a Halászélet, pásztorkodás (válogatott néprajzi tanulmányok) című munkáját, A halgazdaság rövid foglalatja (1888) is az ő érdeme, valamint A magyar halászat könyve I-II. c. kötetek, és az Ősi nyomok a magyar népies halászatban is az ő nevéhez fűződik.

1.4 A horgászat egyesületi szinten¹³

Az első magyar horgászegyesület 1908-ban alakult meg hazánkban: Budapesti Sporthorgászok Egyesülete néven. 1927-ben Sporthorgászat címmel megjelent az első, csak horgászattal foglalkozó, kéthavi újság. Az első hazai országos szövetség 1930-ban alakult, de a kevés tagja miatt, valamint a nem jelentős tevékenységei révén a 30-as évek végén teljesen megszűnt a működése. 1942-ben alakult meg az Országos Horgász Szövetség, aminek még mai viszonylathoz képest is modern programja volt, viszont a háború miatt nem tudott érdemben sok mindent realizálni, viszont az 1946-ban alakult Magyar Országos Horgász Szövetség tudott érdemi lépéseket tenni, és év végére már 17.000 egyéni horgász volt a tagja.

¹⁰ Luxemburgi Zsigmond (németül *Sigismund von Luxemburg*), (Prága, 1368. február 14. – Znaim, Morvaország, 1437. december 9.) magyar, német és cseh király, német-római császár, a késő középkor egyik legjelentősebb uralkodója volt.

¹¹ I. (Nagy) Lajos (lengyelül *Ludwik Węgierski/Wielki/Andegaweński* azaz Magyar Lajos, Nagy Lajos, Anjou Lajos) (Visegrád, 1326. március 5. – Nagyszombat, 1382. szeptember 10.) Magyarország (1342–1382) és Lengyelország (1370–1382) Anjou-házi királya volt.

¹² Herman Ottó (Brezsnóbánya, 1835. június 26. – Budapest, 1914. december 27.) természettudós, ornitológus, néprajzkutató, régész, polihisztor, politikus. Korának egyik legnagyobb természettudósa, nevezték még az utolsó magyar polihisztornak is

¹³ <http://www.mohosz.hu/tortenet.html>

1970-ben már 8600 ha, 1980-ban 20.600 ha, 1990-ben már közel 30.000 ha összterületű természetes vizet hasznosítottak a horgászszervezetek. A Magyar Országos Horgász Szövetségnek 1993-ra már 987 horgászegyesület volt a tagegyesülete. A horgászegyesületek több mint 50% rendelkezett saját hasznosítású vízterülettel. Felerősödtek a helyi, közigazgatási, a területi regionális érdekérvényesítő, érdekvédelmi igények, és az egyesületek megalakították megyei és területi szövetségeiket. Ezt követően ezek a szövetségek hozták létre, alakították meg a MOHOSZ (az egyesületek szövetsége) jogutódjaként a Magyar Országos Horgász Szövetséget már, mint a megyei és területi szövetségek országos szövetségét.

1.5 Horgászat vs. halászat

Találtam egy 1955-ös kiadású, „Horgászat” című könyvet, melynek az első fejezetéből szeretnék idézni egy hosszabb részletet, amely kiválóan érzékelteti, hogy mi a horgászat és a halászat közti különbség:

„Abban könnyen egyetérthetünk, hogy a horgászat a halfogás egyik fajtája. Általános gyakorlat szerint olyan halfogás, amely nyeles horoggal történik. A horgász nem a gazdasági haszon kedvéért, nem is létfenntartási okból fogja a halat, hanem szórakozásból. Ezzel a megállapítással már el is választottuk a halászt a horgásztól. A halász, amikor napról napra vízre száll, hogy szerszámaint lerakja, létfenntartásáról gondoskodik. Foglalkozásszerűen űzi a halászatot, ez a mestersége és a halászszerző eszköz. A horgász foglalatossága nem gazdasági természetű és bár közvetlen gazdasági haszonnal is jár, nem ez benne a lényeges.”¹⁴

Az 1888.évi XIX. törvénycikk¹⁵ még csak a halászatról szól, horgászatot egyszer sem említi a szövegben. Végig a halászatot taglalja, a halászokat említi, mint foglalkozás, hobbi, cselekvés. Az ezzel összefüggő szabályozási rendszerről szól ez a törvénycikk, még véletlenül sincs benne egyetlen említés sem a horgászatról. Tehát abban az időben még nem igazán létezett Magyarországon – törvényi szinten legalábbis biztos nem.

¹⁴ Horgászat (szerk): Berényi János, Farkasházy Tibor és Vigh József, Művelt Nép Tudományos és Ismeretterjesztő Kiadó, Budapest, 1955, 7.

¹⁵ <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3¶m=6297>.

A hal a 'halak' állatrendszertani osztályába tartozó állatfaj, de nemcsak a mindvégig kopoltyúval lélegző és uszonyvégtagokkal rendelkező élőlényt kell e fogalom alá sorolni, hanem a Htv. (1997. évi XLI. törvény) rendelkezései alkalmazandók a törvényben meghatározott esetekben a más hasznos víziállatokra, pl. kagyló, béka, pióca, rák, valamint ezek egyedfejlődési alakjaira is (pl. ebihal). A fogási tevékenységen belül a halászat alatt a halaknak a megengedett eszközzel és módon a vízterületen ipar- vagy foglalkozásszerűen történő kifogását vagy gyűjtését kell érteni, továbbá a hal tenyésztési, tartási, telepítési, valamint a hal és élőhelyének védelmét szolgáló tevékenységet is. Horgászatnak minősül a halászati vízterületen a halszálka horgászateszközzel (készséggel) vagy csalihalnak 1m²-nél nem nagyobb emelőhálóval való fogása. A halászati-horgászati tevékenység területe a halászati vízterület, vagy halastó. Halászati vízterület az a víz, amely jellegének megváltoztatása nélkül a hal életfeltételeit biztosítja s amelyet ez okból a halászati hatóság halászati vízterületté nyilvánított. Halastó pedig az a mesterséges vízterület, amelyet haltenyésztésre használnak.¹⁶

Az édesvizeket két csoportba oszthatjuk: „lazacos vizekre” és „pontyos vizekre”. A lazacos vizek olyan vizek, amelyek a lazacfélékhez (*Salmo salar*), a pisztrángfélékhez (*Salmo trutta*), a pérekhez (*Thymallus thymallus*) vagy a fehérhúsú halakhoz (*Coregonus*) tartozó halakat tartanak fenn, illetve lesznek képesek fenntartani. A pontyos vizek olyan vizek, amelyek a ciprinidákhoz (*Cyprinidae*) tartozó vagy másfajta halakat, például csukát (*Esox lucius*), sügért (*Perca fluviatilis*) és angolnát (*Anhuiella anguilla*) tartanak fenn, illetve lesznek képesek fenntartani.¹⁷

A horgászatot nézve két dolgot kell elkülönítenünk: a húshorgászatot és a sporthorgászatot. Az első a táplálékszerzés célját szolgálja, a második egyfajta hobbi, mely a természet szeretetével szorosan összefügg. Ez a kettő sokszor ellentétben áll egymással, mert az igazi sporthorgász a „Catch & Release”, azaz „Fogd meg és engedd vissza” elvet képviseli, ezzel szemben a húshorgász célja a minél rövidebb idő alatt, minél több hal kifogása és hazavitele.

1.6 Pontyhorgászat¹⁸

¹⁶ Csák Csilla (szerk): Agrárjog, Novotni Alapítvány, Miskolc, 2010, 153.

¹⁷ 78/659/EGK irányelv alapján

¹⁸ Bordás József: A nagy pontyhorgászat lépcsőről lépcsőre 1.rész, 40-42. oldal, Pontyvilág Magazin V. évf., 12.szám, 2011. december

Alapvetően a bojlihorgászat egy komplex dolog, amely nem csak egy horgászmodszert, egy horgász stílust, hanem egyfajta életformát és mentalitást is tükröz. A pontyhorgászat eredetét Angliában kell keresnünk, és igen hosszú múltra tekint vissza. Már 1653-ból is vannak feljegyzések fogásokról. De mindenképpen meg kell húzni a - talán láthatatlannak tűnő, ám szükséges - határokat a régi idők és a modernkor pontyhorgászata között. Így mi az 1950-es évektől tekinthetünk erre a korszakra, amiben most vagyunk. A pontyhorgászat forradalmi fejlődése a hajszálelőkés csalirögzítés felfedezésével ugrásszerűen megnőtt, ugyanis egyes angol horgászok kis csapata elkezdte tudományosan vizsgálgatni a pontyok táplálkozását és táplálék felvételi szokásait. Az érdeklődő kutatást siker követte, mert azt tapasztalták, hogy a ponty, a harmónikaszerűen előreugró szájával nem megfogja a táplálékát, hanem a vízzel együtt felszippanjtja, ezt követően kiszelektálja a nem odaillő részeket, azokat kifújja és csak a konkrét táplálékát rágja össze a garatfogaival. Ezt a műveletet egymás után többször is megismétli, így elfogyasztás előtt többször beszívja, majd kifújja ugyanazt a táplálékot. A hajszálelőkés horgászmodszert pontosan erre a táplálék felvételi mechanizmusra épül (1. számú melléklet). Ennek a lényege az, hogy a horog és a csali egy egymástól különálló egységet képezve kerül a hal szájába, és a kifújás pillanatában a horog – mivel szabad a mozgása – könnyebben talál akadási területet a hal szája szélén. E horgászmodszert felfedezése mellé párosult még egy speciális sport mentalitás is, ami annyit jelentett, hogy a megfogott halakat mindig visszaengedték és később valamikor megint megfogták pár fonttal nehezebben, sporttársnak tekintették a pontyokat, és ezzel a szemlélettel automatikusan megteremtették a (Catch & Release - Fogd meg és engedd vissza) elvet (2.számú melléklet). Alapvetően számukra nem táplálékot jelentett ez a fajta hal. Megőrizték és folyamatosan figyelemmel kísérték egy adott tó pontyállományát és annak fejlődését. Nagyon érdekes, hogy sok más országban is követőkre talált ez az elv, és így folyamatosan lehetett hallani nagyobb és nagyobb fogásokról. Sajnos nálunk ez nagyon nehezen terjedt és terjed a mai napig, mert itt az utóbbi évtizedekben szinte ipari méretekben folyt a ponty tenyésztése, ezáltal a horgászata is, és az emberek csak és kizárólag táplálékforrásként tekintettek rájuk, így nem értek el tisztes öreg bajuszos kort, maximum a tányérig jutottak.

1. A TÁRSADALMI SZERVEZETEK SZEREPE A HAL- ÉS KÖRNYEZETVÉDELEMBEN

2.1. A MOHOSZ szerepe – önszabályozás

Mindenképpen fontosnak tartom megemlíteni, és örömmel nyugtáztam a kutatásaim során, hogy mind a MOHOSZ, aki a horgászok illetve egyesületek összefogó szervezete, mind külön-külön az egyesületek is kiemelik a különböző természetvédelmi, környezetvédelmi törvényből a rájuk, valamint a horgászokra vonatkozó rendelkezéseket.

Ez a szövetség 1946-ban alakult, amelynek az év végére mintegy 17.000 horgász volt egyénileg tagja, melynek a ma is érvényes célkitűzése: „Minél több kisembert hódítson meg ennek a nemes szenvedélynek és részükre a vizek halállományának növelésével mind könnyebben elérhető és minél zavartalanabb horgászati lehetőséget biztosítson”¹⁹.

A Magyar Országos Horgász Szövetségnek 1993-ra már 987 horgászegyesület volt a tagegyesülete. A horgászegyesületek több mint 50 %-a rendelkezett saját hasznosítású vízterülettel. Felerősödtek a helyi, közigazgatási, a területi regionális érdekérvényesítő érdekvédelmi igények és az egyesületek megalapították megyei és területi szövetségeiket. Ezzel kialakult az a szervezeti struktúra, melyben a horgász tag érdekvédelmét a horgászegyesületek, a horgász egyesületét a megyei és területi szövetség látja el. A legtöbb egyesült és a MOHOSZ is jelentős feladatának tartja a horgászvizek halvédelmét, melyre horgászszervezetek mindig komoly figyelmet fordítottak. A víz és annak környezetének a védelme is kiemelt hangsúlyt kap. Az egyesületek tagsága számtalan társadalmi munkaórát fordít a vizek partjának rendbe tételére, kívánatos természeti környezet kialakítására, fenntartására. Szinte minden egyesület, amelyik magáénak érzi a kezelésben lévő tavat valóban megteszi mindezt: fásítanak, fűvet nyírnak, takarítanak, szemetet szednek, kotornak és minden olyan munkát elvégeznek, amit a szép környezet megkíván. Az egyesületi tagok is nyilván sokkal jobban szeretnek egy olyan tóra menni pecázni, aminek rendbe van a környezete.

A természetben való időtöltés egy olyan örök program a családok, barátok részére, ami sosem megy ki a divatból – bár lassan megerőltető sok mindenki számára felállni a számítógép és televízió előtt, és friss levegőt szívni a szabadban. Már csak emiatt is vigyáznunk kell a környezetünkre.

¹⁹ www.mohosz.hu/tortenet.html

Azért tartom jelentősnek ezt a témát, mert nagyon sok horgász nem csak pár órát tölt a vízpart mellett, hanem egy hétvégét, vagy az általunk is képviselt bojlihorgászatot űző emberek egy, vagy akár több hétre is kiköltöznek az éppen kiszemelt víz mellé. Ami azt jelenti, hogy az egy hét alatt termelt szemetet ilyenkor egy arra alkalmas zsákba kell gyűjteni, a mellékhelyiségbe járást kulturált körülmények között kell megoldani, s ha valaki dohányzik, nem kéne eldobnia a cigarettacsikkjeit, és még sorolhatnám az ezzel járó környezetszennyező tényezőket, amelyekkel az ember kárt okozhat.

Általában a kiépített horgászhelyeken lehetőséget biztosítanak tűzgyújtásra, de ha olyan vadvízre megy a horgász, ahol nincsenek meg ezek az adott feltételek, neki kell nagyon óvatosnak és elővigyázatosnak lennie, nehogy nagyobb bajt, vagy akár katasztrófát okozzon. A környezetvédelmi törvény alapelvei között is első helyen áll az elővigyázatosság, megelőzés és helyreállítás²⁰. Azt gondolom, hogy nem véletlenül.

Sokan most azt gondolhatják, hogy bagatell ilyen dolgokról beszélni, de személyes tapasztalatból mondom, hogy borzalmas látni, milyen hibákat követnek el értelmes, felnőtt emberek, és akkor még „csak” a környezetünkről van szó.

A MOHOSZ is kiemelkedő fontosságúnak tartja a környezet- és természetvédelmet, ugyanis az Alapszabályának 2§-a sok helyen foglalkozik ezzel, feladatának érzi a horgászat mellett. A saját kiadású Környezetvédelmi Tájékoztatójának 38. oldalán részletesen leírja, hogy mi a Horgászat rendje²¹:

A MOHOSZ országos horgászrendjének célja: elősegíteni a horgászat céljának érvényesülését, sportszerű eszközökkel és módszerekkel történő halfogást, a kifogott hallal való kíméletes bánásmódot, a vízterületeken a szabadidő kulturált eltöltést, a természetben való egészséges kapcsolódását, a természeti értékek, a vízi, a vízparti környezet megóvását.

- A horgászok környezetvédők és ennek mindig meg kell mutatkozni magatartásukban, ezért óvják a vizek állat- és növényvilágát. A horgászok szervezetei pedig jelentős anyagi áldozatvállalással pótolják, értékes halfajokkal fejlesztik a vizek halállományát.
- A vizek környezetének védelméből fakadóan a horgászat során tilos a vízi és vízparti élőhelyek károsítása, a halak szándékos zavarása. Az észlelt víz- és környezetszennyezést, kivált a halpusztulást és a halbetegségeket a horgász haladéktalanul jelentse a horgászrend mellékletében megtalálható tájékoztató

²⁰ 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól, 6-12. §.

²¹ http://www.mohosz.hu/mohosz_katalogus/index.html#/38/zoomed.

anyagoknak megfelelően a vízhasznosítónak, a halőrnek, az illetékes környezetvédelmi vízügyi felügyelőségnek, a halászati hatóságnak, vagy más hivatalos szervnek személynek.

- Az etetés a horgászat eredményességét segíti. Etetőanyagot megfelelő minőségben és mindig mértéktartó mennyiségben használjunk. A víz minőségének védelme érdekében tilos minden olyan anyag vízbe juttatása, amely a víz minőségét rontja.
- Tilos a vízi és vízparti növényzetnek a horgászhely kialakításához fenntartásához elengedhetetlenül szükséges és a helyi horgászrendben esetleg meghatározott mértékig meghaladó csonkítása, illetve irtása.
- A horgász köteles a horgász helyét tisztán tartani és azt a horgászat befejtével tisztán hátrahagyni. Szemetet, ételt, italt és horgászcsali maradékot vagy más hulladékot a horgászhelyen hátrahagyni tilos.
- Védett természeti területekre eső horgászvizeken a horgásznak kellő gondossággal kell ügyelni a természetvédelmi, nemzeti parki előírások betartására.
- A horgász a vízügyi, környezetvédelmi, természetvédelmi hatóság által meghatározott korlátozásokat is köteles betartani.
- A fajlagos halfogási tilalom idején olyan horgászmodszert kell választani, mellyel elkerülhető az éppen tilalom alatt álló, ívó halak megfogása.

Ezen túl különböző pályázatokkal próbálja ösztönözni a horgászokat és az egyesületeket, hogy törekedjenek a szép környezetre: „Horgászok a vizek környezetéért” elismerő oklevelet kapott 2006 és 2009 között 42 különböző egyesület, valamint „Tiszta víz, rendezett vízpart” címmel pedig pályázatot hirdet, melynek eddig 2006-tól 2009-ig 27 nyertese volt.

Azt is külön pártolom, és nagyon jó dolognak tartom, hogy sok tavon tiltják a benzinmotoros csónak használatát. Mivel már elektromotort is lehet kapni, miért kéne külön szennyezni vizeinket azzal, hogy plusz benzint juttatunk beléjük? Ráadásul, ha kisebb nagyságú tóról van szó, nem folyóról, akkor a tisztulása sem megoldott. Ez a baj a kavicsbánya tavak szennyezésével is, ugyanis egy ilyen tó csak párolgással tud vizet „leadni”, más úton nem távozik mennyiség a terülről. Így minden ilyen jellegű tó egy tulajdonképpeni zárt rendszer, a vízbe kerülő szennyezőanyag lebomlásáig benne marad.

Mivel a MOHOSZ az egyetlen olyan szerv Magyarországon, amely több oldalról látja a horgászattal kapcsolatban felmerülő problémákat, esetleges változtatási igényeket, lehetősége van az önszabályozásra. E módszertan keretében a jogi szabályozás és a piaci hatások együttesen olyan szabályozottsági háttérrel alakítanak ki, amelyre hagyatkozva a környezethasználók saját tevékenységük megszervezése révén olyan hasonló követelményeket valósítanak meg, mint a hagyományos szabályozásban az állam, de ezen követelmények elfogadása és betartása részben saját döntés eredménye, így a célok és az eszközök kiválasztása is saját elhatározáson alapul.²²

2.2 MPVSz, azaz magyar pontyvédelmi szövetség

Pontosan a felmerülő problémákból kiindulva, a tapasztalatokat látva született meg az ötlet, hogy létrehozzuk a Magyar Pontyvédelmi Szövetséget. Olyan embereket szeretnénk vezetőségnek és tagnak ebbe a szövetségbe, akik azt az elvet képviselik és vallják hithűen, amit mi. Mindenképpen fontosnak tartjuk leírni, és ha kell a horgászok szájába rágni, hogy hogyan és milyen formában tudjuk még jobban óvni és védeni halainkat.

Ezzel a szövetséggel az lesz a célunk, hogy minden 10 kg feletti pontyot védetté nyilvánítsunk. Súlyosabb büntetést fog érdemelni az a horgász, aki egy 15 kg-os pontyot a vízparton agyonüt és szeletenként megsüti, mint amit jelen pillanatban kaphat érte. Nagyon sok horgász nem tudja azt a tényt, hogy a pontynak 3-4 kg-os állapota után már nem a finom húsa gyarapszik, hanem zsírosodik a hal. Tehát értelmetlen az ettől nagyobb halakat élelemszerzés céljából megölni és hazavinni. Ha bárkinek erre van igénye, akkor menjen ki a vízpartra, fogjon 2-3 darab 2-3 kg-os pontyot, vigye haza, és süsse vagy főzze meg. Arra is számtalan példát tudnék mondani, hogy a megengedett és kifogható 3 db hal helyett 13 vagy akár 23 van az ember kosarában és azt viszi haza, ugyanis ha már a fagyasztójába nem fér, akkor eladja a szomszédba vagy viszi tovább értékesíteni a kocsmába. Ezzel a szövetséggel ezt a fajta illegális kereskedelmet talán jobban kordában tudnánk tartani.

Azokat a hallopásokat pedig, ahol egy 20 kg feletti halért több 100E Ft-ot is fizetnek, hogy átkerüljön az egyik tóból a másikba kifejezetten figyelni és orgazdaság, illegális kereskedelem és lopás vétsége miatt beperelhető lenne mind a halszerző, mint az a tó tulajdonosa, aki megvásárolja ezeket.

²² Bándi Gyula: Környezetjog, Osiris Kiadó, Budapest, 2006, 195-200.

Az igazi bojlihorgász számára egy 20 kg feletti ponty kifogása jelenti az álomhatárt. És mint már említettem egy ilyen halnak legalább 20 évre van szüksége ahhoz, hogy ezt a súlyt és méretet elérje. Nem kéne csak azért sutba dobni ezt a 20 évet, mert valaki megkívánt egy pontyszeletet.

Hogy mindenki tisztán lássa a ponty húásával a következő a helyzet: egy kicsi 2-3 kg-os, fiatal ponty épp ideális húsmennyiséggel rendelkezik ahhoz, hogy halászlevet vagy pontyszeleteket készítsünk belőle. Tévhit, hogy minél nagyobb a hal, annál több a finom húsa, mert egy 15-20 kg-os pontynak sokkal több a testzsír százaléka, mint az élvezhető halhúsa, tehát ne gondolja azt senki, hogy ha kifog egy 18 kg-os pontyot, abból tisztán lesz neki 15-16 kg hús. Ugyanis ennek a húsnak a nagy része zsír illetve rágósabb halhús. Azt gondolom, ha ezzel az információval minden horgász tisztában lenne, sokkal kevesebb, vagy talán semennyi 10 kg feletti ponty esne áldozatául a húshorgászoknak.

3.ÁLLAMI HORGÁSZTÓ EGYESÜLET KEZELÉSÉBEN

Ebben a fejezetben egy konkrét egyesület konkrét tavának történetét, tulajdonságait, jellemzőit szeretném elemezni, természetesen az egyesület elnöke, Komáromi Tibor engedélyével, ugyanis azt gondolom, hogy ez egy méltán példaértékű munka lehet mindenki számára, amit itt, ez az egyesület végez.

3.1 Előzmények

A Palotás és Vidéke Sporthorgász Egyesület 1972-ben alakult, mely a ma már Palotási tóként elhíresült, régen úgynevezett völgyzárógátas²³ víztározót - melynek 72 ha a vízfelülete - a Tsz-től bérelte. A kommunizmus, szocializmus idején még kevés horgászegyesület létezett, nem volt túl nagy konkurencia ebben a szférában. Abban az időben még nem alakult ki az a harc egy-egy tó üzemeltetéséért, mint aminek ma már szemtanúi lehetünk. Tehát ha valamelyik egyesület használatra megkapta az adott tavat, nem veszélyeztette azzal senki és semmi, hogy belátható időn belül elveszik tőle.

²³ A hegyek között nagy gátakkal egész völgyeket zárnak el. A téli csapadékból nagy mennyiségeket raktároznak el a szárazabb időkre (a száraz évszakokra).

Komáromi Tibor 1996 óta elnöke az egyesületnek. Még a 90-es évek elején kevés volt a hal és nem vették figyelembe az addigi változásokat, amely a horgászat bekövetkeztével kezdett beállni. A horgászat akkor még csak reggeltől estig tartott, éjszaka tilos volt, de ez az idő előre haladtával kevésnek bizonyult. Tibor az elnökségének az első öt évét a reformok bevezetésére fordította, kialakította az új helyi horgászrendet és próbálta megteremteni a megváltozott horgászat új feltételeit. Ez az egyesület életébe is változásokat hozott, több haltelepítésre volt szükség, valamint az éjszakai halőrzést is meg kellett oldaniuk. Mostanra már egy új horgásztanya is megépült, a tó körüli utak fejlesztésére is nagy gondot fordítottak, valamint a fásítás a főbb célkitűzéseik közé tartozott. A legfőbb célja az egyesületnek a természetes környezet megőrzése mellett kialakítani a tóparton azt a megfelelő közeget, ahol a horgászok jól érezhetik magukat és még sikereik is lehetnek.

A 2000-es évek elején a bojlizás, azaz a nagy pontyok horgászata egyre népszerűbbé vált. Magyarországon a legelső bojlis horgászversenyt Palotáson tartották, tehát az elnök ennyire lépést tartott a fejlődéssel. A horgászok számának növekedése miatt a tó megkívánta a több haltelepítést, ezáltal egyre több és több embert tud magához vonzani.

A tó területe – művelés alól kivett földterület – a Tsz-tagok tulajdonában állt, akik el akarták adni a tavat. Az egyesület részéről 20 millió forint volt az ajánlat, de ennyiért nem adták nekik oda. Viszont 2000-ben egy vállalkozónak 2,5 millió Ft-ért sikerült megvennie, amiért természetesen az egyesület beperelte mind a vevőt, mind az eladót, már csak azért is, mert az egyesületnek elővásárlási joga volt a tulajdonjog megszerzésére. 2005-ben jogerős bírósági döntés született, mely kimondta, hogy a tó tulajdonjoga az egyesületet illeti meg. Hogy mégse legyen ilyen egyszerű a történet, még egy kis csavar belekerült: a vállalkozó, amíg a tó a tulajdonában állt, 80 M Ft-os jelzáloghitelt vett fel, aminek természetesen a tó volt a fedezete, tehát hiába került végül jogosan az egyesület tulajdonába a Palotási tó, csak idén, azaz 2012-ben vehetett a kezébe tiszta tulajdoni lapot. Az elmúlt hét évét azzal töltötte, hogy a jogos tulajdonát tisztázza.

3.2 Haltelepítés

Mivel nem egy 1-2 éves frissen kialakult vagy kiásott tóról beszélünk, hanem több évtizedre visszanyúl a tónak a megléte, ezért ez egy kialakult ökoszisztémával rendelkezik. De az aránylag nagymértékű horgászat miatt – ami természetesen a tónak a rendeltetése – a ponty

nem tud rendesen szaporodni, mivel azt a megengedett halmennyiséget a már említett húshorgászok kifogás után hazaviszik. Emiatt éves szinten haltelepítésre van szükség, ami átlagosan 400 mázsa mennyiséget jelent 1 évben. Legfontosabb, hogy milyen halat telepít, vagy telepíthet az egyesület.²⁴ A haltelepítéseknél természetesen nagyon fontos megvizsgálni azt, hogy honnan származik az adott halállomány, melyik halastóból, vagy melyik haltermelőtől, ugyanis ha fertőzött hal kerül a vízbe, gyakorlatilag az egész tó addigi állománya kipusztulhat. Emiatt, még ha néha picit drágább is, mindig csak és kizárólag ellenőrzött helyről szabad vásárolniuk az egyesületeknek, biztosítva ezzel a tó addigi felépített biológiai rendszerét, vízállományát. Ezzel kapcsolatosan a következő kérdés, hogy egyáltalán belekerül-e a tóba az a megvásárolt halmennyiség, vagy amit a városi legenda „tintahalnak” becéz, csak papíron jelenik meg, és az egyesület valamint a halastó közösen zsebre teszik a pénzt.

Elméletileg a MOHOSZ-nak, azaz a Magyar Országos Horgász Szövetségnek az lenne az egyik meghatározó feladata, hogy a halastavak és az egyesületek között egy megfelelő árat kialakadjon a halasítás érdekében. De itt felteszem a következő kérdést: ha ez mind így van, akkor a MOHOSZ miért termel halat, és miért van külön erre specializált halastava? Véleményem szerint ezeket a válaszokat már nem a természet- és környezetvédelem mozgatja, hanem a mai XXI. századi mozgatórugónk, a pénz.

3. 3 Hogyan lehet horgászni?

Magyarországon egy állami tavon a horgászat általában a következőképpen néz ki. A horgásznak rendelkeznie kell horgászigazolvánnyal, érvényes engedéllyel, állami horgászjeggyel, és az adott tóra vagy napi, heti vagy havi jegyet vásárol vagy pedig éves jegyet, azaz tagja annak az egyesületnek, amely üzemelteti a tavat. Állami tavon csak két bottal lehet horgászni a magyar törvények szerint, amit minden magántónál is be kellene tartani, de ezt sok esetben a több pénz reményében nem teszik meg. Egyesületi szabályozástól függ, hogy megengedik-e a tavakon az éjszakai horgászatot vagy sem. Minden egyesület maga határozza meg a súlykorlátokat és az elvihető halak számát vagy mennyiségét, ami általában 3 db nemes hal lehet, de egy azonos fajtából csak 2 db. A Balatonon például nincs

²⁴ 1996.évi LIII.tv a természet védelméről, 14§: Tilos a nem őshonos halfajok természetes vagy természetközeli vizekbe telepítése, továbbá halgazdasági célú halastavakból az ilyen halfajok más élővizekbe való juttatása.

súlykorlátozás, tehát 20-30 vagy akár 40 kg-os halakat is nyugodtan haza lehet onnan vinni, minden következmény nélkül. A Palotási Egyesület ezzel szemben a 6 kg feletti ponty elvitelét nem engedélyezi. Személy szerint én a halak védelme szempontjából ezt maximálisan pártolom, ugyanis 6 kilogrammig nagyon gyorsan megnő a ponty, és még abból finom halászszeletet vagy rántott halat lehet készíteni, ha valaki mindenképpen a húshorgászatra specializálódik, de afölött már olyan értéket képvisel, ami szinte felbecsülhetetlen.

Minden egyesület alkalmaz halőröket, akik jobb esetben valóban a halak felügyeletét és biztonságát tartják a szemük előtt, és tényleg odafigyelnek arra, hogy az adott tavon horgászó ember betartsa a szabályokat. Ellenkező esetben a halőr elveheti a horgászigazolványát, kitilthatja a tóról, és akár feljelentést is tehet ellene a szabályok megsértésének súlyosságától függően.²⁵

Magyarországon az élő vizeken és bizonyos egyesületi kezelés alatt álló tavakon sem tudnak mit kezdeni a rapsicokkal. Az élővizeken ráadásul nem az a gond, hogy a megengedett horgászmodszerekkel, de engedély nélkül vagy tilalmi időszakban²⁶ horgászik és viszi haza a halat, illetve gereblyézéssel (állatkínzás, 8. fejezetben részletezem), lehálózással veszi ki vízi barátainkat természetes közegükből. Általában ezek a nagyüzemi halpusztítók vagy a feketepiacon értékesítik zsákmányukat – amiből sok, mire odakerül, már nem éli túl – vagy szimplán étkezési célra árulják azokat.

3.4 Vízpályázatot 2015

A halászati törvény alapján²⁷ az államot megillető halászati jog hasznosítása nyilvánosan meghirdetett pályázat alapján, haszonbérbe adás útján történik. A jelenlegi jogosultak az állam halászati jogát az 1999-2000-ben, 15 éves időtartamra kiírt pályázatok alapján nyerték el, így 2015-ben rengeteg halászati jog jár le, és ismét pályázni kell a haszonbérlet elnyerésére. A pályázat szabályait a törvény egyértelműen meghatározza, a jelenlegi jogosultak mégis tartanak az új pályázóktól.

Természetes vizeink (ezek tartoznak az állam halászati jogába) ma alapvetően kétféle gazdálkodó szervezet kezében vannak: vagy halász, vagy horgász szervezet gazdálkodik

²⁵ http://www.rdhsz.hu/home/index.php?option=com_content&view=article&id=308

²⁶ <http://www.mohosz.hu/tilalmak.html>

²⁷ Htv. 11§

rajtuk. Nekik elemi érdekük, hogy vizeiket megtartsák. Kérdés, hogy 2015-ben milyen szervezetek (esetleg magánszemélyek) fogják kinyújtani a kezüket a halászati jogokért, és hogyan fognak gazdálkodni az esetlegesen elnyert vízterületen.

Azoknak az egyesületeknek is pályázni kell, akik eddig működtették a tavon az egyesületüket. Annak ellenére, hogy a fent említett egyesület jól végzi feladatait, rengeteg taggal büszkélkedhetnek, sokan járnak Palotásra horgászni, mégis pályázniuk kell. Én személy szerint jó dolognak tartom, ugyanis 15 év elegendő idő ahhoz, hogy ha bármelyik egyesület tenni szeretne az adott vízért, ennyi idő alatt megteheti, látványosan. Talán annyiban módosítanám a halászati jog bérbe adását, hogy meghatározott súlyos hibák, vétségek esetén menet közben is elvehető lenne az.

4. MAGÁNTÓ A TULAJDONOSA KEZELÉSÉBEN

4.1 Előzmények

A kedvenc bányatavunknak a történetét szeretném elmondani és ezen keresztül példaként említeni, hogyan is nézhet vagy nézzen ki - ezennel példát mutatva a többi tó üzemeltetéséhez is - egy tónak a külleme, hasznosításának a rendje.

Az Ecsédi Vég-tó helye lignitbánya volt (3. számú melléklet), 1973-ban fejeződött be a bányászat. Itt hagyták abba a külszíni fejtést, megálltak a szivattyúk. 1973-tól 1986-ig felügyelet nélküli vadvízzé vált. 1986-ban A Gyöngyös és Környéke Horgászegyesület megkapta a horgászat jogát, mely nyilván innentől kezdve egyesületi szinten működött. Ez az egyesület 1000 fős tagsággal rendelkezett. Erről többet nem szeretnék mondani, mert az egyesület kezében lévő tavakat már az előző fejezetekben kifejtettem. 1993-ban indult el az Ecsédi Tsz felszámolása és itt gondolkoztak el azon, hogy eladják ezt a tavat. 1996-ban szerezte meg a jelenleg is tulajdonos, Balázs Gábor a vizet, azzal a feltétellel, hogy ugyanazokat a körülményeket megteremti a tónak, mint amivel eddig is rendelkezett.

1996 márciusában az egyesület is és a MOHOSZ is beperelte a tulajdonost, nagyjából a mai napig nem tudjuk, hogy miért, nyilván vissza akarták szerezni a tavat és a MOHOSZ sem akarta kiengedni a kezelése alól. 1998-ban a Legfelsőbb Bíróság kimondta, hogy keresetlevél hiányában már rég el kellett volna utasítani az ügyet. Abban az időben minden új

tulajdonost beperelt a MOHOSZ és az adott egyesület. Egyik sem akart lemondani az addigi bevételi forrásukról. Ugyanis az egyesületnek túl sok kiadása nem volt, a tó körüli karbantartási munkákat pedig társadalmi munkaként végezték. A tagsági pénzek pedig mind bevételi forrást jelentettek számukra.

A halászatról szóló 1977. évi 30. törvényerejű rendelet²⁸ azt mondta ki, hogy a halászati jog még a tulajdonjoggal együtt jár, tehát aki az adott tónak a tulajdonjogát megszerzi, az a halászati jognak is a tulajdonosa lesz. Ez abból a szempontból érdekes, hogy a mostani halászati törvény (1997. évi) ezt a kettőt elkülöníti egymástól és az adott víz tulajdonjogára tekintett nélkül a halászati jogot 15 évenként megpályáztatja. Tehát Balázs Gábornak, a mostani tulajdonosnak mondhatjuk, hogy még szerencséje volt.

1996-ban elszámolási kötelezettsége volt az új tulajdonosnak és az egyesület a tóra és a halállományra költött pénzt követelte tőle. Egy átlagos szakértői vélemény által ki lehet számolni, hogy körülbelül mennyi a halállománya az adott tónak, mikor és mennyi halat telepítettek bele, mennyit nőtt azóta az állomány és ez körülbelül mennyi értéket képvisel. 10 M Ft-ot ajánlott fel, de nem kellett nekik. Így a bírósági „herce-hurca” után 1 M Ft-ot ítélték meg nekik. Ez az egész pereskedés 2000-re fejeződött be, ezután indulhatott a normális munka.

4.2 A tó működtetése napjainkban

Egy bányatónál az első és legfontosabb munkafázis a rekultiváció.²⁹ Ha ezzel kész van a tó tulajdonos, akkor elkezdődhet a tónak a napi szintű működése. Ezen a tavon csak és kizárólag bojlis horgászat folyik, mert a tulajdonos teljes körű joga, hogy szabadon döntsön a tó sorsáról, ő ezt választotta. Egy 37 ha-os tónál, mint ami ez is nagyon fontosnak tartja a tulajdonos, hogy halbiológus véleményét kérje ki, hogy arányosan mennyit lehet telepíteni, mennyi az optimális. Ugyanis ha túl sok a hal a vízben és kevés a táplálék, akkor még a tó meglévő halállománya is visszafogyhat.

Ezen a tavon nagyon szigorú szabályokkal és feltételekkel horgászhat bárki is, ugyanis az ember, ha kimegy a természetbe és úgymond használja azt, elég sok kárt tud okozni, még

²⁸ <http://faolex.fao.org/docs/pdf/hun7200.pdf>

²⁹ Azon a területen, ahol bányászati tevékenységet folytattak a bányászati jog tulajdonosának kötelező a tájsebek helyreállítása és helyrehozatala. Például: erdőknek, legelőknek használható állapotban kell lenniük, fákat kell telepíteni, veszélyes anyagot elszállítani az adott területről.

ha nem is minden visszafordíthatatlan és maradandó, de esztétikailag nem szép. Sok újságcikkben olvastam már és sok helyről hallottam már vissza, hogy olyan szigorú, hogy már-már betarthatatlan szabályokat hozott a tulajdonos. Én maximálisan egyetértek mindezzel mert másképp nem tudjuk megóvni környezetünket, csak ilyen drasztikus mértékű szankciókkal és szabályrendszerrel, mint amivel ez a tó rendelkezik.

Szeretnék egy-két példát megemlíteni az Ecsédi Vég-tó szabályzatából³⁰, ami már csak azért is nagyon fontos, mert 2008-ban a tó ivóvíz minősítést kapott és környéke természetvédelmi területté vált³¹:

- Kérjük, hogy a tó teljes területén ügyeljen a tisztaságra, ne szemeteljen.
- A gépjárműveket kérjük a kijelölt parkolóban szabályszerűen elhelyezni.
- A csónakkikötőben egyidejűleg csak egy gépjármű tartózkodhat a ki- és bepakolás idejéig az érkezési sorrend betartásával.
- Tűzet rakni csak egyeztetés után a kijelölt helyen szabad.
- A tó területén, a vízen, a parkolóban, és a csónakokban dohányozni tilos!
- A dohányzás csak a büfé kijelölt részében valamint a horgászhelyek kijelölt részein megengedett.
- Az emberi szükségleteiket (tusolás, WC) a kijelölt és kiépített helyen végezzék.
- A szemetet a horgászhelyekről mindenkinek magának kell a kijelölt helyre vinnie. Kérjük, hogy a szemetet szelektíven gyűjtsék.

A víz védelméért:

- A horgászhelyek csak csónakkal közelíthetőek meg. A csónakot mindenki saját felelősségére használhatja az országos és uniós vízi közlekedés szabályainak betartásával.
- A csónakban ittas személy nem tartózkodhat!
- Cigarettát a vízbe dobni tilos!

³⁰ <http://www.ecsedito.hu/hazirend>

³¹ Természetvédelmi terület: az ország jellegzetes és különleges természeti értékekben gazdag, kisebb összefüggő területe, amelynek elsődleges rendeltetése egy vagy több természeti érték, illetve ezek összefüggő rendszerének a védelme. A természetvédelmi terület kijelöléséről, az azokon végezhető tevékenységekről a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény rendelkezik

- Az emberi szükségleteket ne a vízben intézzék el! Mobil WC használata biztosított és kötelező. Ennek ürítése és takarítása mindenki számára kötelező. Erre kijelölt hely áll rendelkezésre.
- A tó vízében fürödni tilos!
- Naptejjel vagy napolajjal bekent testtel a vízbe menni tilos!
- Az el nem fogyasztott ételeket és italokat a vízbe önteni tilos!
- Mosás vagy mosogatás a tó vízében tilos!
- Romlott vagy rossz minőségű etetőanyag használata tilos!
- A vízbe szórando etetőanyagot a saját, a horgásztársaik, valamint a vízminőség megőrzésének érdekében korlátozzák a lehető legkevesebb mennyiségre.

A halak védelméért:

A tó vízmélysége (max.: 34 m, átlag: 15 m) valamint egyedi növény- és állatvilága miatt sok a víz alatti bokor és fa. Ezért kérjük a halak védelme érdekében az alábbi feltételek betartását:

- A hal sérülésnek csökkentése érdekében a kisméretű horog használata kötelező!
- A horog szakáll nélküli vagy összenyomott szakállú legyen.
- Olyan szerelék használata engedélyezett, ami a zsinór szakadásakor az ólom akadálytalan leesését biztosítja.
- csak színterézett ólom használható, az ólom után bármiféle csomó, karika, hurok, ütköző, fogókapocs használata tilos!
- Fonott zsinór, power gumi, leadcore használata tilos!
- Fonott zsinór használata csak a horogelőkénél (max. 20 cm) engedélyezett!
- A pontymatrac, illetve a fertőtlenítő folyadék használata kötelező!
- A pontymatrac használata a csónakban és a stégen is kötelező!
- Nyári időszakban kérjük a felmelegedett pontymatracot hűteni.
- A kifogott halat a lehető legrövidebb időn belül vissza kell juttatni a vízbe! A kifogott halakat tárolni tilos!
- Az éjszaka kifogott halat a reggeli fotózásig zsákban tárolhatják azzal a kikötéssel, hogy egy haltartó zsákban egy hal tartható.
- A halakat megjelölni szigorúan tilos!
- Mérlegelés (fotózás) alatt a halakat folyamatosan locsolni (hűteni) kell!

- Fotózás során ügyelni kell arra, hogy a hal ne sérüljön, a horgász térdeljen vagy a vízben álljon! Ne feledkezzenek meg arról, hogy a megpihent hal nagyobb erővel bír, könnyen elejthető.
- Csak jó minőségű etetőanyag használata engedélyezett.
- Nyers etetőanyag használata tilos!
- Fárasztás csónakból kötelező a halak megóvásának érdekében.
- Leadáskor kérjük, a damilt ne szaggassák, a lehető legrövidebb helyen vágják el.

Ezek a szabályok is mutatják, hogy a tó tulajdonosa milyen nagy hangsúlyt fektet a természet- és környezetvédelemre, a halak védelmére, valamint az egész állomány megőrzésére. Hiába van haltelepítés ilyenkor egynyaras, kétnyaras vagy háromnyaras pontyokat szoktak a vízbe tenni, ami azt jelenti, hogy a háromnyaras is csak maximum 3 kg, tehát még körülbelül 17 éve van arra, hogy a 20 kg-ot elérje.

4.3 Ellenpélda, pontyok kényszervándorlása, szankciók, szabályok

A magyarországi horgászörökben elterjedt a hír több olyan magántóról is, ahol leginkább csak a befolyó pénzösszeg számít a horgásztatásból és nem az, hogy mennyire védjük és óvjuk a halakat, a vizet, a környezetet. Nyilván név nélkül fogok említeni ilyen tavat, ahol sokkal kisebb területen sokkal több horgászhely van, mint a fent említett jó példánál láthatjuk. Ez a tó egy mesterségesen kialakított „pocsolya”, ahova szó szerint belevásárolta a tulajdonos a nagy halakat. Muszáj volt valahogy hirtelen odacsalogatnia a pontyhorgász közönséget, ezért úgymond megtömte 20 kg fölötti pontyokkal a tavát. Azon túl, hogy más tavakból ellopatta ezeket a halakat sok pénzért, illegálisan, a halaknak is borzasztó kárt okoz mindez. Hiszen egy olyan ponty, amelyik több, mint 20 kg, és egy kagylókkal illetve megfelelő mennyiségű és minőségű tápanyagokkal teli, oxigén dús vízből kikerül, majd belerakják egy ahhoz képest sokkal kisebb tóba, ahol közel sem az a mennyiségű és minőségű táplálék van, mint amit megszokott, az jobb esetben visszafogy, rosszabb esetben pedig elpusztul. Ez egy olyan örökös körforgást eredményez a magántó és egyéb vizek között, aminek nem lesz vége, mert a nagy vízből a kicsibe átkerülő halak folyamatos pusztulása kapcsán állandó utánpótlásra van szükség, és máris kész a mókuserék.

Nem kell ahhoz feltétlenül halbiológusnak lennünk, hogy megállapítsuk, hogy a kedvenc bányatavunkból kifogott halunk egy olyan horgász kezében „pózol”, aki adott esetben egy másik tavon horgászott. A halak pikkelyezése ugyanolyan egyedi, mint az emberek ujjlenyomata (4. számú melléklet). Egy picit is jobb szemű horgász egyből észreveszi, hogy ha az általa kifogott hal megjelenik egy másik fényképen. Általában egy adott tavon így szokták ellenőrizni, hogy bizonyos idő alatt mennyit nőtt és hizott a hal. Ez egy abszolút jól bevált módszer, és bizony arra is alkalmas, hogy lebuktassa a haltolvajokat.

Mivel a lopás tényét szinte lehetetlen bizonyítani a tavaknál – kivéve, ha éppen a rendőrség vagy a halőrök rajta nem kapják a tartálykocsit, amelyikbe rakják bele a halat, és viszik át a másik tóba – ezért én személy szerint sokkal nagyobb hangsúlyt fektetnék a kifogott és lefotózott halak képeinek analizálására. (A lopásról a 8. fejezetben részletesebben írok). Ez azt jelenti, hogy ha bizonyított, hogy egy adott ponty előbb volt lefényképezve pl. egy állami tónál, majd kis idő múlva egy magánkézben lévő tóból is kifogták ugyanazt a halat, akkor a tó tulajdonosát büntetném. Nyilván azt mindenki sejti, hogy magától nem vándorol az egyik tóból a másikba – nem folyóról beszélünk, és nem is költöző állatról. Valamilyen emberi közreműködés szükséges ehhez. Márpedig a nagy pontyait egyik tógazda vagy egyesület elnöke sem adja oda. Ha mégis, őket is büntetném.

„Amit nem látunk, az nem fáj, azzal nem foglalkozunk”. Ha egy láncfűrészsel bárki kivág egy fél erdőt, megbüntetik. Mert észrevehető. Ha a víz alatt történik bármilyen bűncselekmény, környezet- vagy természetkárosítás, azzal szinte nem foglalkozik senki, mert nem látszik. Ez tipikus magyar politika. Sajnos. Állami szinten kéne sokkal nagyobb hangsúlyt fektetni az állami vizek értékeinek megőrzésére, többek között a halvédelemre. Vízparton két illetékes van, aki igazoltathat, engedélyt kérhet el: az egyik a rendőr, a másik a halőr. Ők ketten jogosultak elkérni a horgászok papírjait. Ha az állam több halórt alkalmazna – mert én azt gondolom, hogy ez nem feltétlen a rendőrök munkája, őket csak a büntett végkifejletében kell értesíteni, tettenérés esetén – sokkal kevesebb hallopás, illegális horgászat és halászat folyna Magyarországon.

Franciaországban, ha valaki állami tavon horgász, és nem tartja be az ottani szabályokat, a halőr jogosult elvenni – és el is veszi – a vétkes horgász összes felszerelését, és az ország összes tavaról kitiltják élete végéig. Valószínű ezért járnak ők, illetve az angolok, németek sokkal előrébb nálunk ezen a téren is. Szigorúbb szankciók, nagyobb hatás.

5. ÁLLAMI TÓ VS. MAGÁN TÓ (ÖSSZEHASONLÍTÁS)

Nem gondolom, hogy az én tisztem lenne eldönteni, hogy melyik tulajdoni illetve használati struktúra a jobb. Az előző két fejezetből kiderült, hogy mind a kettőnek van előnye és hátránya is. Bár én csak egyes tavakat mutattam be, ami nem feltétlenül reprezentálja valamennyi horgászvizet, de mégis úgy vélem, hogy egy-két momentum kiemelhető összehasonlításként, különösen azt érzékeltetve, hogy melyik a jobb, célravezetőbb, környezet- és halkímélőbb.

- A magántónál a szabályzatot egyedül a tulajdonos hozza meg, s nem kell senkitől sem engedélyt kérnie, nem kell senki mással egyeztetnie, úgymond abszolút hatalma van, ezzel szemben az állami tónál az egyesület (a tagok közösen) dönt a szabályzatról, a tagok véleményét meghallgatva, figyelembe véve. Ez persze mind a kettő lehet előny is hátrány is, mert lehet, hogy a magántó tulajdonos egy személyben nem tud olyan döntéseket hozni, mintha közösen tennék azt, viszont egy állami tónál az egyesületben nem biztos, hogy feltétlen egyetértés születik.
- Az egyesületi kezelésben lévő tónál nem az a lényeg, hogy minél több profitot termeljen, mert mivel egyesületi szinten működik a tó kezelése, és az hivatalosan pénzt nem vehet ki belőle. Gyakorlatilag minden hasznat vissza kell forgasson a tó működtetésére, fejlesztésére. Viszont, ha már pénzügyekről van szó, nyilván sejthető, hogy egy tó megvétele nem két forintba kerül, az egyesületnek viszont ezt a pénzt nem kell befektetnie. Egy magántó tulajdonosa ezzel szemben kifizeti a terület vételárát és nyilvánvalóan előbb vagy utóbb szeretné valahogy viszontlátani befektetése egy részét.
- Egy állami tónál sokkal több a haltelepítés, ugyanis a sok egyesületi tag hazaviszi az egyesület által még megengedett és hazavihető halak mennyiségét, ami nyilván azt eredményezi, hogy folyamatos utánpótlásra van szükség. Ez viszont sok veszélyt rejthet magában, mert egy haltelepítésnél be kerülő fertőzés vagy baktériumáradat az egész vizet tönkretetheti. Nyilván ez csak akkor fordulhat elő, ha nem megfelelő helyről vásárolják a telepítendő halakat. Egy magántónál, ha a tó tulajdonosa nem engedi a halak hazavitelét, akkor azok szépen megnőhetnek a saját természetes közegükben, szaporodhatnak, és ezáltal úgymond önfenntartó lesz a tó.

- Mind a két esetben kötelező előírás a halgazdálkodási terv készítése.³²
- A magántó sokkal több szolgáltatást képes nyújtani a horgászoknak, ugyanis sokkal könnyebben meg tudja teremteni azokat a feltételeket, melyek által a horgászok komfortosabban érzik magukat az ott töltött idő alatt. Persze mindez nagymértékű beruházást jelent, de ennek aránylag hamar megtérül az ára. Ezzel szemben az egyesületnél mivel nagyon nagy az átmenő forgalom, nehezebb ezeket a feltételeket megteremteni, nomádabb környezetben horgásznak az emberek és a mai elkényelmesedett világunkban sok ember inkább a komfortosabb közeget választja.
- A magántó tulajdonosa eldöntheti, hogy milyen típusú horgászokat enged a vizére: bojlisok, pergetők, harcsázók. Ha a gazdasági szempontot nézzük, a bojliztatásban van ezek közül a legtöbb pénz, már csak azért is, mert egy bojlis horgász általában minimum 1 hétre megy ki a vízpartra. Ezzel szemben az állami vizeken szinte mindenfajta halra lehet horgászni, és bármi akad a horgunkra, azt majdhogynem mind haza is vihetjük.
- Állami tavon érvényes horgászigazolvánnyal és engedéllyel hivatalosan két bottal lehet horgászni. Ez azt jelent, hogy egy horgászhoz két bot tartozhat, ami vízben van. Ezzel szemben egy magántavon általában megengedik a négy botos horgászatot bojlizás esetében. Ezzel összefüggésben itt még meg kell jegyezmem, hogy egy egyesület kezelésében lévő víznél sokkal nagyobb apparátusra van szükség ahhoz, hogy működjön a rend, mint egy magántónál. Folyamatosan ellenőrzik a halőrök a rendet és meg próbálják betartatni a szabályokat. Kivetetik a már eltett halakat, ellenőrzik azokat, és ha bármi szabálytalanságot észlelnek, akkor cselekednek: például engedély elvétele, feljelentés, szabálysértési eljárás indítása.

6. A HORGÁSZAT KÁROS KÖRNYEZETI HATÁSAI ÉS ELŐNYEI

Sokszor gondolkoztam már azon, bár ezzel nyilván nem én vagyok az egyetlen, hogy milyen gyarló is az ember, ugyanis bizonyos cselekedeteivel olyan mértékben szól bele a természet törvényeibe, hogy akár visszafordíthatatlan károkat is okozhat. Jó esetben élhetne növény,

³² Htv. 26§, 27§

állat, ember békésen egymás mellett, kiegészítve, segítve a másikat, de sajnos sokszor ez nem így van.

Mind a horgászat, mind pedig a halászat egy olyan élelemszerző tevékenység, valamint hobbi, amit ha megfelelő feltételekkel végez az ember, semmi kárt nem okoz sem a természetben, sem az állatokban. Még a középiskolás egyik történelem tanáromtól hallottam, amikor a kommunizmust és a szocializmust tanultuk, hogy a kommunizmus elméletben tökéletes, de a gyakorlatban megvalósíthatatlan. Én is ezt érzem sok esetben ezzel kapcsolatban.

6.1 A horgászengedélyek kiadásának feltételei, komolysága, a horgászok számának alakulása

Ahhoz, hogy valaki horgász lehessen, az alábbi feltételeknek kell eleget tennie³³: Magyar (14. életévét betöltött) állampolgár akkor horgászhat, ha az állam által előírt horgászvizsgát sikeresen leteszi, horgászatra jogosító okmányokkal – állami horgászjegy, területi engedély – rendelkezik.

Maga a horgászvizsga a következőképpen néz ki: az állam által meghatározott vizsgaanyagot a „Horgászati alapismeretek”³⁴ című kiadványban találjuk meg. Az a könyv tartalmazza a legfontosabb jogszabályi, rendeleti előírásokat – melyek ismerete alapvető – és horgászati módszerekről, valamint más, hasznos kérdésekről nyújt információt.

Vizsgázni térségenként különböző helyeken lehet. Az állami horgászvizsga, melynek vizsgadíja 1000.-Ft, sikeres letételét követően lehet megvásárolni az állami horgászjegyet, melynek ára szintén 1000.-Ft. Az állami horgászjegy váltásának egyik feltétele a horgászszervezeti tagság.

Ez a hivatalos része, elméletben. Nézzük a gyakorlatot. Mikor én mentem horgászvizsgát tenni, kb. 50-60 ember volt ott akkor, akik szintén vizsgázni szerettek volna. Második körben mentem be, nem akartam sokat várni. A vizsga elnöke valamint az asszisztense elvették tőlem a személyi igazolványomat és az 1000.-Ft-ot, és azzal a mozdulattal már töltötték is ki a sikeres vizsgámról szóló tanúsítványt, pedig még a vizsgabiztos elé sem kerültem. Szerintem most sok mindenki felsóhajt, hogy bárcsak sok

³³ <http://www.mohosz.hu/kezdo.html>

³⁴ Pintér Károly: Horgászati Alapismeretek, Agroinform, Budapest, 2005

egyetemi vizsgánk is ilyen könnyen menne. Ez csak azért érdekes, mert gyakorlatilag nekik az a lényeg, hogy az adott napon a lehető legtöbb pénzt beszedjék a vizsgadíjakból, majd minél több mindenki csatlakozzon valamilyen egyesülethez tagként. Tehát nem fontos a tudás, még elméletben sem, nemhogy a gyakorlatban.

Az elmúlt 50-60 évben a horgászok számának alakulása is szépen mutatja, hogy mennyire népszerű ez a sport, és mennyi ember űzi ezt Magyarországon. (5. számú melléklet). Azt gondolom, sokkal szigorúbban kéne venni a felkészülést, a vizsgáztatást. Sokkal nagyobb hangsúlyt fektetnék a környezet-, természet- és halak védelmére a gyakorlatban, nem csak elméleti vizsga lenne.

Kis hazánknak olyan adottságai vannak, amelyekkel nagyon kevés más ország dicsekedhet. Sok külföldi jár hazánkba bojlizni, mert itt olyan méretű és szépségű pontyokat lehet fogni, amiket a világban csak nagyon kevés helyen.

6. 2. Halvédelem

Számtalan újságcikk, tévériport készül azzal kapcsolatban, hogy az állatokat milyen mértékben kínozzák az emberek fogyasztási cikkeinek előállítása miatt, mennyi kísérletre kitenyésztett állat van, és nekik milyen szenvedésen kell keresztülmenniük, hogy mi, emberek parfümöket, krémeket használhassunk, a nők megvásárolhassák a legújabb, maximális dús hatást elérő szempilláspiráljukat. Még számtalan példával folytathatnám a sort.

Ennek kapcsán elgondolkoztam azon, hogy rendben van, hogy a sporthorgászok visszaengedik a halat a vízbe egy gyors fotó után, de mégis onnantól, hogy a horog a szájába került, rángatja, menekülni próbál, majd partra teszik, végül visszakerül a természetes közegébe, addig, amíg a vizet újra el nem éri, elég nagy trauma éri a halat. A fájdalomról már nem is beszélve. Nem lehet kellemes élmény, hogy a szánkba akad valami nagyon hegyes, szúrós, majd küzdelmünk ellenére kiráncigálnak a partra, és csak pár perc elteltével úszkálhatunk tovább. Persze, óvatosan veszi ki a horgász a horgot a hal szájából, lefertőtleníti, ha szükséges, nagyon biztonságos pontymatracot használ, ami gyakorlatilag egy hatalmas szivacs ágy, hogy még véletlenül se üsse meg magát a potyka. De mégis csak fájdalomban részesíti akarata ellenére. Szenved!

„Egy elkötelezett állatvédő állatorvos, anatómus, etológus és egyesületi sporthorgász, dr. Bodrossy Leo barátom szerint: „a növényevő halaknak nem fáj a szájukba fúródott horog,

mert a szájnylás gyűrűje idegvégződés nélküli, inas, szívós kötőszövet, mely a szúrós nádak körüli táplálkozásuk révén alakult ki. A kifogott 6 kg-os ponty olyan erővel menekül, hogy egy 70 kg-os embert fölemel ültő helyéből. Ha fájna neki, ellenállás nélkül hagyná magát a csónakhoz vontatni. A harcsa kapitális példányai egy órán túl is képesek a csónakot elhúzni.”³⁵

És tényleg! Saját tapasztalat, kedvenc bányatavunkon történt a következő eset: jelzett a kapásjelző, ugrás be a csónakba a párommal, a kezembe adta a botot, fárasszak én. Mire a bójához értünk a hal fölé, már lehetett tudni, hogy nem egy másfél kilós dévér lesz az „áldozat”, hanem valami méretesebb példány. Olyan elemi erővel húzott a hal, hogy azt gondoltuk, biztos harcsa – azok nagyon mennek a vízben a horogra kerülésük után – vagy valami 20 kg feletti ponty lesz. Már fél órája fárasztottam, a tavon egy gyönyörű háromszöget írtunk le a hal által a csónakkal – pedig ketten voltunk benne, és ennek ellenére ilyen mértékben vitt bennünket. Kezdtől fáradni a kezem, a karom, a combtővem, ahol megtámasztottam a horgászbót. Háromnegyed óra fárasztás után megmutatta magát. És jött a nagy ámult. Egy 12 kg-os – tehát nekünk kicsinek számító – egyébként gyönyörű tükörponty volt.

Mindezt csak azért tartottam fontosnak leírni, mert a saját példám is jól mutatja – persze ilyen történetekből még nagyon sokat tudnék írni – hogy ha a halaknak olyan borzasztóan fájna, amikor a horog a szájukba akad, akkor nem küzdenének ilyen erőn felüli módon, hanem engednék magukat.

A tilalmi időszakot nem véletlenül találták ki, hogy ezáltal is védjék a halakat. A tilalmi időszak a halaknál az ívási időszakkal esik egy időbe. Evidens módon nem szabad zavarni kopolyás barátainkat szaporodás közben. De sok mindenkinek persze ez sem nyilvánvaló. Viszont hogy várják el akkor az emberek, hogy szaporodjanak a halak, ha még aközben is „zaklatják” őket? Legalább azt a pici időt bírják ki horgászat nélkül.

Rengeteg technikai eszközt, felszerelést tudnék sorolni, ami védi a halakat, vagy legalábbis nem károsítja őket olyan mértékben, mint már egyéb kellékek. Itt konkrétan a horgászat azon elengedhetetlen tartozékaira gondolok, mint a damil, a horog, az ólom. Ugyanis nem mindegy, hogy az ólom hogy van feltéve, elhagyós ólomként, vagy spórolás miatt még akkor is lóg a hal szájából, amikor küzd a vízben maradni. Szakállas horgot használnak a horgászok, vagy szakáll nélkülit? Több olyan tó van Magyarországon, ahol

³⁵ Olty Mária: Az állatok nyomorúsága, Makkabi Kiadói Kft, Budapest, 2003, 109.

kifejezetten a szakáll nélkülit engedélyezik. Abszolút tévesen. Ugyanis ha belemegy a horog a hal szájába, akkor a szakáll miatt az megakad, viszont a szakáll nélküli esetében az ki-be, ki-be járkal, ami azt eredményezi, hogy egy sokkal nagyobb lyukat fog képezni a hal szájában, mint a szakállas társa. Írhatnék még pontymatracról, szákról, a szákban való tartásról, valamint még ezer dologról, amivel megkönnyíthetjük, vagy megkönnyíthetnénk a halak életét, „szenvetését”. „A pontyok a természet részei, és mi is azok vagyunk, és ha már a Jó Atya ilyen kapcsolattal fűzött össze minket, próbáljunk velük együtt érezni, és mindent megtenni annak érdekében, hogy később is tudjunk találkozni.”³⁶

6.3 Az etetőanyagok minősége

Nem csak a MOHOSZ és a halbiológusok, tulajdonosok és tógazdák véleménye az, hanem az enyém is – és ezt saját tapasztalatból mondom – hogy mennyire fontos a halak etetőanyagának minősége (6.számú melléklet) Ugyanis azt láthatjuk a MOHOSZ Országos Horgászrendjében³⁷ is leírva, hogy külön kiemeli az etetőanyagok megfelelő minőségét és mértéktartó mennyiségét. Ez mind a halak, mind a víz minősége szempontjából nagyon fontos, ugyanis gondoljunk bele a saját szervezetünkben: ha megfelelő minőségű tápanyagot juttatunk be a testünkbe, nem szennyezzük vele a szerveinket, egészségesen tudunk működni. Ellenben ha lejárt szavatosságú, csupa E betűs tartósítószerrel tartalmazó, gyorséttermi ételleket fogyasztunk sokkal nagyobb a kockázata a szerveink megbetegedésének. Természetesen ugyanez érvényes a halakra is. „A vegyesevőknek, így pl. a pontynak nincs gyomra, az emésztés a bélben történik, enyhén lúgos közegben, viszonylag gyorsan. Természetes táplálékból 20°C fölötti víz hőmérsékleten 24 óra alatt négyszer is megtölti belét.”³⁸ Ha olyan halcsalival etetünk, ami nagyon olcsó, valószínű közel sincsenek meg benne azok a tápanyagok, vitaminok, nyomelemek, amikre jó esetben szüksége van egy halnak. Persze ilyenkor gondolhatja azt a horgász, hogy minek költsék én olyan sokat, nekem úgyis az a lényeg, hogy megfogjam a halat, aztán vagy visszaengedem, vagy hazaviszem. De ha olyan etetőanyagot használunk, ami szinte emészthetetlen a halak számára, és beledagad a bélrendszerükbe annak ellenére, hogy a pontyoknak folyamatos tápcsatornájuk van és nincs gyomrok, amibe mindez megtörténhetne, akkor elgondolkozhatunk azon, hogy vajon mégis

³⁶ Bordás József: Kíméletes bánásmód, Pontyvilág Magazin, V. évfolyam, 8.szám, 2011. augusztus, 42.

³⁷ <http://www.mohosz.hu/horgaszrend2.html>.

³⁸ Antos Zoltán (szerk): Horgászok kézikönyve, Mezőgazdasági Kiadó – MOHOSZ, Budapest, 1981, 45.

milyen anyagot vihettek be a szervezetükbe, ha ez ilyen formában végbement. Szintén személyes tapasztalat, hogy úgy voltunk a kedvenc tavunkon horgászni, hogy egy hétig még kapásunk sem volt, mert az előttünk levő, azonos helyre horgászó csapat olyan szinten etette meg azokat a pontokat, ahol mi is szerettünk volna halat fogni, hogy a halak kicsit sem voltak éhesek. Mert egy hét eltelte után még mindig szenvedtek a horgászpontonkénti 200 kg-os etetésektől.

Ezen kívül abba is belegondolhatunk, hogy a rossz minőségű és nagy mennyiségű etetés a vízben is milyen károkat okozhat, ugyanis ha a hal nem veszi fel azt a táplálékot, amit mi emberek beszőrünk neki, akkor az megrohad és erjed a vízben. Nyilván ez olyan folyamatokat indít el, amivel szintén csak ártunk a víz ökológiai rendszerének. A természetes táplálékuk kipusztulhat, viszont a víz minőségének rovására is megy ez az egész.

„Alapvetően a bojli eredeti célja, hogy minőségi, a pontyok számára legkönnyebben emészthető, ezáltal a legjobban hasznosítható táplálékot képezzen, amiből a legrövidebb idő alatt energiát tudnak nyerni. Ezt juttatva a vízbe hozzájárulunk ahhoz, hogy egészségesebben és gyorsabban fejlődjenek, majd kifogjuk és visszaengedjük és kifogjuk és megint visszaengedjük őket. Így el tudjuk érni egy adott tónál, hogy nagyobb és egészségesebb példányokat tudjunk újra és újra megfogni. Valahol itt van az összefüggés a bojli a nagyponty horgászat és a halvédelem között.”³⁹

7. TÉNYLEG NINCS HAL A VÍZBEN? HA IGEN, MIÉRT?⁴⁰

Ha egy horgászat kudarcra zárul, azt a legkönnyebb mondani: nem volt hal a vízben. Senki sem magában, a felszerelésében vagy a módszerében keresi a hibát, hanem a halászokat okolja. Tény, hogy vizeinkben kevesebb a hal, mint régen, de ennek más az oka.

Mióta a Tiszát szabályozták és szabályozzák, azóta nincsen benne hal, mert a hal ikráját inkább le sem rakja, s ennek következtében kivész, mintsem hogy azt alkalmatlan helyre

³⁹ Bordás József: A nagypontyhorgászat lépcsőről lépcsőre 2. rész, Pontyvilág Magazin VI. évf., 1.szám, 2012. január. 21.

⁴⁰ A fejezet során felhasznált forrás: <http://www.haszon.hu/agrar/allattenyesztes/576-miert-nincs-hal-a-vizben.html>.

rakná le.” Az idézet több mint egy évszázada született, de máig igaz, Kriesch János⁴¹: Halak⁴² című kézikönyvéből származik. Viszont, ha már több mint 100 éve így elfogyott a hal, akkor a 20-30 évvel ezelőtt tapasztalt halbőség sem volt az igazi. Nézzünk néhány példát arra, hogy vajon mi az oka a halhiánynak, vagy legalábbis ki kit okol, még ha nem is feltétlen jogi megközelítésben, bár szerintem a problémákat maximálisan érzékeltetve.

7.1 Túlhalászott?

Természetes vizeinken a halállomány fogyásáért sok horgász a halászatot okolja. Azt gondolom, hogy a horgász és a halász olyan örök ellentétben állt, áll és fog állni egymással, mint a mesében a macska és az egér. Ha pusztán a halászat megszüntetésével elérhető lenne a halállomány növekedése, akkor a Velencei-tóban vagy a Tisza-tóban már visszaállt volna a régi idők halbősége. A Velencei-tavon ugyanis a '70-es évek elején, a Tisza-tavon pedig 1996-ban megszüntették a halászatot. Ettől persze nem lett több hal a vízben. Ennek ellenére a halászat megszüntetésének kérdése újra és újra napirendre kerül.

Sokan könnyen rámondják például a Tiszára, hogy túlhalászott. Ezt a „túlhalászt” gyakorlatilag kb. 100 halász végzi, 600 folyamkilométeren. Ugyanakkor a Tiszán a halászati jogosultak évente mintegy 30-40 ezer éves horgászengedélyt adnak el. Minden halászra 3-400 éves engedéllyel rendelkező horgász esik, és ehhez jönnek még a napijegyesek. Ezekből az adatokból úgy vélem egyértelmű, hogy a horgászok nem feltétlen fognak ki lényegesen kevesebb halat a halásztól. Bár az is igaz, hogy mivel a halászok teljesen más módszerekkel dolgoznak a horgászoktól, így össze sem hasonlítható akár csak egy adott napra vagy hétre levetítve a kifogott halak száma.

A másik összehasonlító adat, hogy az 1800-as évek végén csak Szegeden és környékén mintegy ezer halászt tartottak nyilván, arányosítva ez több mint 5-6 ezer halászt jelenthetett az egész Tiszán. Horgászat akkoriban nem volt, vagyis csak ezek a halászok fogták a halat a Tiszából. Egyértelmű, hogy a halászat önmagában nem okolható a halállomány rohamos csökkenéséért. Ráadásul a halászat a magyar kulturális örökség része, úgyhogy nem felszámolni kellene, hanem szabályozni, és a szabályokat szigorúan betartatni!

⁴¹ Kriesch János (Reinthal, Habsburg Birodalom, 1834. március 29. – Budapest, 1888. október 21.) biológus, zoológus, mezőgazdász, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. Zoológiai munkássága elsősorban a halak vizsgálatára irányult.

⁴² Hasznos és kártékony állatainkról II.: Halak. Budapest: Szent István Társulat. 1876.

7.2 Túlhorgászott?

Kevesebben vannak, akikben a halhiány okaként a horgászlétszám, a vizek túlhorgászottsága fogalmazódik meg. Van, ahol tényleg sok a horgász, és akadnak halfajok, amelyek időnként igen könnyen foghatók, ezeket a horgászok simán „ki tudják takarítani” a vízből. Valamiféle egyensúlyi állapotra kell törekedni, hiszen nézőpont kérdése, hogy a horgász-e a sok, vagy a hal a kevés.

Kisebb vizeken a folyamatos, nagyarányú telepítéssel elvileg bármekkora horgászlétszámot ki lehet szolgálni. Nagyobb vizeken pusztán telepítésekkel már nem lehet ehhez hasonló halbőséget létrehozni, más megoldás után kell nézni. (Arra még most sajnos hiába várunk, hogy mindenki csak az élményért, néhány fényképért horgásson.)

Mindent összevetve a túlhorgászottságot sem lehet a halfogyás fő okaként megnevezni.

7. 3. Mitől pusztul a hal?⁴³

A halpusztulás bekövetkezhet a vízi élővilág működési zavarai, kedvezőtlen folyamatai következtében, de jellemzően az emberi tevékenység közvetlen vagy közvetett hatásai okozzák. A halpusztulást közvetlenül kiváltó ok a legtöbbször oxigénhiány vagy különféle mérgezés. Amikor a vízben az élővilág optimális életfeltételei hirtelen kedvezőtlen irányba megváltoznak, az állati és növényi szervezetek károsodnak, sok esetben elpusztulnak. A vízminőség változást egyes élőlények indikátorként már előre jelzik szokatlan mozgásukkal vagy részleges pusztulásukkal.

A horgászvizek egy részén az eutrofizációs⁴⁴ folyamatok különböző szakaszai voltak észlelhetők. A romló tendenciákra felügyelve hozta létre a MOHOSZ a horgászvizek vízminőségét vizsgáló laboratóriumát. Az 1990-es évek elején kezdte meg a működését a laboratórium. A cél: a vizek kémiai és biológiai elemzésével, a vizsgálati eredmények felhasználásával segítségnyújtás a vizek szakszerű hasznosításában.

⁴³ Papp Károlyné, Fűrész György: Vízminőség, vízvizsgálatok, MOHOSZ, 2003, 32-35.

⁴⁴ Az eredeti latin szó – eutrophia – bőven termőt jelent. A tudomány mai álláspontja szerint az eutrofizálódás a víz válasza a bejutó sok növényi tápanyagra. A reakció következménye az algák és a magasabb rendű vízinövények túlzott elszaporodása. Ezzel párhuzamosan legtöbbször romlik a vízminőség.

7.4 Nincs elég halór?

Sokak által emlegetett probléma a halórzés, pontosabban a jó halórzés hiánya. A halórzés a vízterület halászati jogosultjának a feladata, sőt törvény által kirótt kötelezettsége⁴⁵. Ennek ellenére a legtöbb nagy vízen gyenge a halórzés hatékonysága, az orvhalászok, orvhorgászok büntetlenül foghatják a halat, ami az állam tulajdona, csak éppen nem igazán törődik vele. Szerintem egy jól átgondolt és megalkotott jogszabályi háttér, valamint a horgászok-halászok összefogása ezen is segíthetne.

Ha az orvhalász nem tudná értékesíteni a zsákmányát, minden bizonnyal felhagyna a tevékenységével. Ezen a ponton azonban mintha senki sem akarna beavatkozni... Régi mondás, hogy a jó halórzés felér egy telepítéssel, de mivel egyetlen telepítés sehol nem okoz hosszú távú halbőséget, ezért önmagában a halórzés sem tehető felelőssé a halhiányért.

Gyakran hallani horgászoktól, hogy azért nem lehet halat fogni, mert a gazdálkodó szervezet nem telepít. Ez talán az egyik legösszetettebb kérdés.

7.5 Nem telepítettek eleget?

Egyrészt a nagy természetes vizek halállományát pusztán telepítésekkel nem lehet szinten tartani. A telepített hal egy része elvándorol – ezt a tiszai haljelölések teljesen alátámasztották. Egyszerűen lehetetlen egy nagy természetes vízbe annyi halat telepíteni, hogy az tartós halbőséget okozzon. A telepítés ugyanis gazdasági kérdés (is).

A gazdálkodó bevétele a területi engedélyekből származik, ezt a haltelepítésen kívül számos más költség terheli, például a halórzésé. Nagy természetes vizek esetében a jegybevétel körülbelül harmadát kell haltelepítésre fordítani⁴⁶. Ez általában már a horgász szempontjából is érezhető mennyiséget jelent, és szakmai alapokon nyugvó gazdálkodást tesz lehetővé.

Önmagában az előzőekben felvetett problémák egyike sem indokolja vizeink halállományának csökkenését, de együtt már jelentős arányban felelősek a halhiányért – úgy egyharmad részben. A maradék kétharmad viszont egyetlen okra vezethető vissza: a

⁴⁵ Htv. 34. § (1) A jogosult köteles a halgazdálkodási terv alapján hasznosított halászati vízterület halállományát és élőhelyét őrizni, vagy őrzéséről - halászati őr útján - gondoskodni.

⁴⁶ Htv. 25§ (1)

természetes szaporulat hiányára. Nincs az a telepítés, nincs az a remek halörzés, ami akkora halbőséget eredményezne, mint egy-két jó ívás. Az eredményes, sikeres ívás azonban ismét sok tényezőtől függ.

8. A VIZEK ÉS A BÜNTETÉSEK – avagy mi büntetendő a Btk. szerint a vízparton elkövetett vagy elkövethető cselekedetek közül

Néhány példán keresztül megpróbálom bemutatni azokat a büntetéseket, amiket eddig kiszabtak horgászokra, orvhorgászokra, orvhalászokra a vízparton vagy amellet elkövetett cselekményeik miatt.

Rengeteg szabálysértési eljárást tudok felsorolni, ahol a horgászok engedély nélkül, tilalmi időszak alatt, tiltott helyen, nem engedélyezett módszerekkel horgásztak, a szabályokat, követelményeket nem tartották be. Ezek legtöbbje maximum 30E Ft-os pénzbírással büntetendő, esetleg egy kevés időre eltiltják a horgászattól is. Csak a Ráckevei Dunaági Horgász Szövetség honlapján, csak a 2012-es évre vonatkozó adatok is igen meglepőek.⁴⁷ Szinte megszámlálhatatlan.

A közeljövőben azt tervezik, hogy az éves horgászjegyeket és engedélyeket online regisztráció alapján fogják kiállítani a különböző egyesületek. Ez ott jelenthet problémát, ahol nem adták azok a tárgyi feltételek, hogy mindezt megvalósítsák. Ha valaki nem ért a számítógéphez vagy nincs is neki, akkor nyilván nehéz interneten keresztül regisztrálnia. Viszont, ami előnye lehet ennek a rendszernek, hogy nyilvántartásba vannak véve a horgászok, így ha az egyik egyesület keretében szabálysértést követett el a horgász, és elvették az engedélyét, akkor nem tud egyből átmenni egy másik egyesülethez, és ott folytatni tovább a cselekedeteit, hanem egy olyan központi rendszer nyilvántartásába van véve, ahol mindezt regisztrálják. Ezzel a módszerrel jobban lehet szűrni a szabálytalankodókat. Sőt, én rendeletbe foglalnám, hogy kisebb fokú szabálysértéseknél mennyi időnek kell eltelnie ahhoz, hogy újra tag lehessen, és horgászhaszon, illetve milyen fokú szabálysértések elkövetésétől pedig már soha többet nem kaphat engedélyt, örökre eltiltják a horgászattól. Én személy szerint azt gondolom, hogy ennek hosszú távon csak előnye lesz, de persze minden új ötletnek vannak „vétózó” emberei.

⁴⁷<http://www.rdhsz.hu/home/>

„A büntetőjog a legsúlyosabb beavatkozás az érdekelték életviszonyaiba, közvetlenül alkalmazva személyi vagy anyagi értelemben vett joghátrányukat azokkal szemben, akik a törvényben kifejezetten nevesített elvárásokat megszegik, negatív tartalmú magatartásukat tanúsítják. Elnevezéséből is érzékelhetően e jogág nem a következmények hatásainak csökkentésére, eliminálására, hanem a jogsértő magatartás megtorlására hivatott. Emiatt és erőteljes jogkorlátozó jellege miatt végső, de szükséges eszköz a jogérvényesítés menetében, amely közvetett hatásában elrettentésre, ezzel pedig közvetlen megelőzésre is alkalmas.”⁴⁸

Btk. 316 § (1) Aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el.

Nyilván értéktől függően, de azokat a haltolvajokat, akik a megengedettnél nagyobb mennyiségű halat visznek el az adott tóból, lopás büntette miatt fel lehet jelenteni. Illetve a már említett azon magántavak tulajdonosai is átvitt értelemben vagy szó szerint lopást követnek el, akik által az egyik tóból a másikba „vándorolnak” a nagy pontyok. Sok esetben nem lehetne megállapítani, hogy egy 25 kg-os ponty milyen értéket képvisel, de a fekete piaci értékéből kifolyólag véleményem szerint ez már nagy értékű lopásnak is számíthat.

Btk. 2012. évi C. törvény: 244. § (1) Aki

a) gerinces állatot indokolatlanul oly módon bántalmaz, vagy gerinces állattal szemben indokolatlanul olyan bánásmódot alkalmaz, amely alkalmas arra, hogy annak maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza,

b) gerinces állatát vagy veszélyes állatát elűzi, elhagyja vagy kiteszi, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha az állatkínzás

a) az állatnak különös szenvedést okoz, vagy

b) több állat maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza.

A 1997. XLI. törvény 23 § azt részletezi, hogyan tilos a hal fogása. Az ilyen fogási módok olyan „kegyetlenségnek” számítanak, akkora kárt okoznak a halaknak, hogy az ezekkel a módszerekkel halat fogó személyeket a legtöbb esetben állatkínzás vétség miatt ítélik el. Egy példát kicsit lentebb láthatunk.

⁴⁸ Bándi Gyula (szerk): Környezetvédelmi jogesetek és a szakértői tevékenység, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft, Budapest, 2001, 52.

Az a tótulajdonos, aki a saját „pocsolyájába” belevásárolja a nagy pontyokat, állatkínzás miatt lehetne büntetendő. Értékes, idős halaknak teszi tönkre az életét, vagy ezáltal pusztítja el őket, ami szinte pótolhatatlan veszteség.

Btk. 280 § (1) Aki a földet, a levegőt, a vizet, az élővilágot, valamint azok összetevőit jelentős mértékű szennyezéssel vagy más módon a) veszélyezteti, b) olyan mértékben károsítja, hogy annak természetes vagy korábbi állapota csak beavatkozással állítható helyre, c) olyan mértékben károsítja, hogy annak természetes vagy korábbi állapota nem állítható helyre büntetett követ el, és az a) pontban meghatározott esetben 3 évig, a b) pontban meghatározott esetben 5 évig, a c) pontban meghatározott esetben 2 évtől 8 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Btk. 326 § (1) aki csempészetből, lopásból, sikkasztásból, csalásból, hűtlen kezelésből, rablásból, kifosztásból, zsarolásból, jogtalan elsajátításból, vagy orgazdaságból származó dolgot vagyoni haszon végett megszerez, elrejt, vagy elidegenítésében közreműködik orgazdaságot követ el.

(2) A büntetés vétség miatt 2 évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha az orgazdaságot a) kisebb értékre, b) a szabálysértésre értékre üzletszerűen követik el.

(3) A büntetés büntett miatt 3 évig terjedő szabadságvesztés, ha az orgazdaságot a) nagyobb értékre... követik el.

Az interneten fellelhető ügyekből három példa⁴⁹:

1. Haltolvajok őrizetben: Július 12.-én este Miskolc belterületén tetten ért orvhorgászokat vettek szabálysértési őrizetbe a Miskolci Rendőrkapitányság munkatársai. 2012. július 12.-én az esti órákban Miskolc belterületén, a Sajó folyón, rendőr járőrök tetten értek két férfit, akik horgászengedély illetve területi engedély nélkül horgásztak. Mint az elszámoltatásuk során kiderült, az orvhorgászok engedély nélküli tevékenységüket két órája végezték, s ezen idő alatt az egyikük egy folyami harcsát, társa pedig egy keszeget fogott. A két férfi a szabálysértés elkövetését a helyszínen elismerte. A hatóság a két személyt

⁴⁹ <http://www.peca.hu/>

szabálysértési őrizetbe vette, melynek eredményeként a bíróság majd 72 órán belül dönthet a cselekményük elbírálásáról. A rendőri intézkedést követően a halak sérülés nélkül visszakerültek a folyóba.

2. Haltolvajok a rendőrök hálójában: Két csapatot fogtak el az elmúlt napokban a tiszai rendőrök, akik tiltott módon próbáltak meg halhoz jutni. 2010. december 11-én szombaton a kora délutáni órákban a Kiskörei Rendőrőrs rendőre és 2 hivatásos halőr tetten értek 2 személyt, akik a Kisköre külterületén lévő Bóka Holt-Tisza II. sz. vízterületén tiltott halászatot folytattak. A két kiskörei lakos az egész vízfelületet hálóval lefogta, így közel 40 kg halat halásztak ki. A tolvajok miután észlelték a rendőrt és a halőröket, a már náluk lévő és 2 db hallal megtömött zsákot eldobva menekülni kezdtek. A rendőrök elfogták a 24 és 18 éves férfit, akiket már jól ismertek. Velük szemben állatkínzás és lopás miatt indított nyomozást a Tiszai Vízügyi Rendőrkapitányság. December 13-án az esti órákban egy halőr kért segítséget a rendőrségtől, mivel 2 személyt látott Fegyvernek külterületén a Holt-Tiszán, akik úgynevezett gereblyezés módszerével tiltott horgászatot folytattak. A rendőrök a helyszínen elfogták a 2 férfit, akiknél egy 15 kg busát találtak. A Tiszai Vízügyi Rendőrkapitányság állatkínzás vétsége miatt indított nyomozást az ügyben.

3. Állatkínzás: gereblyezésért felfüggesztett fogház. Első fokon felfüggesztett fogházbüntetésre ítélte a mosonmagyaróvári bíróság azt a férfit, aki a vád szerint tavaly augusztusban tiltott módszerrel, gereblyézéssel horgászott. A vádlottat állatkínzás vétségében találta bűnösnek a bíróság. Az elmúlt év augusztusában tartottak figyelőszolgálatot a halőrök – horgászok jelzésére – Ásványrárónál a Bagaméri-ágrendszerben. Itt videofelvételt is készítettek arról a csónakban ülő két férfiről, akik közül az egyik evezett, a másik viszont hármassal horgokkal gereblyézte a vizet. A parton aztán ellenőrizték a horgászt, aki tagadta tettét. A halászati ellenőrök a videofelvétel alapján feljelentést tettek az illetékes rendőrkapitányságon. A gereblyezés ugyanis 2004 májusától bűncselekménynek minősül és tiltott halászattal elkövetett állatkínzás vétségéért akár két évig terjedő szabadságvesztéssel is büntethető. Ez a tiltott halfogás hármassal horgokkal vagy száruknál összeerősített, nagyobb méretű horgokkal történik, ezeket húzzák, rángatják a rapsicok a vízfenék felett. A horgok beleakadnak a hal testébe, melyet így húznak ki brutálisan a partra vagy a csónakba. A

legtöbb esetben a vízben maradt halakat is megsebzik vele. A gereblyező férfi állatkínzás vétsége miatt a minap került a Mosonmagyaróvári Városi Bíróság elé. A vádlott továbbra sem ismerte el, hogy ilyen tiltott módszerrel horgászott volna. Állítása szerint barátjával azért ültek csónakba, hogy ragadozó halat fogjanak. Tiszta volt a víz, így látta az ott úszó halakat, ezért dobta azok elé a horgászszerelést. Ám mint mondta, nem vagdalózott, ahogy a gereblyézésnél szoktak. Többféle csalival is próbálkozott, kapása is több alkalommal volt, de halat nem fogott. Ezután meglepve tapasztalta, hogy a parton a halőrök számon kérték. A férfi ártatlanságát azzal is bizonygatta, hogy negyvenöt éve horgászik, eddig soha nem vonták be az engedélyét és eljárás sem indult még ellene. A bíróság meghallgatta a halőröket is, akik elmondták: régóta figyelték már a vádlott csónakját, mert a horgászoktól kaptak olyan információkat, miszerint abból gereblyézni szoktak. Azon a napon, amikor a videofelvételt is készítették, a vádlott a csónakkal ívó halrajokat közelített meg. Távcső segítségével egyértelműen látták, hogy hármassal horgot használ. Ezt később a felszerelése között meg is találták. A bíróság által kirendelt szakértő szerint a felvétel alapján nem lehet egyértelműen megállapítani, hogy milyen felszerelést használ a horgász, ám a gyakori erőteljes bevágások gereblyezésre utalnak. A szakértő egyébként durva, brutális, sportszerűtlen módszernek nevezte a gereblyézést. A felvételek minőségén a bíróság által kirendelt szakértőnek sem sikerült javítani annyira, hogy abból egyértelműen kivehető legyen a horgászból a szerelése. Ezért a bíróság újabb halászati szakértői vizsgálatot kért, aki ugyancsak úgy nyilatkozott, hogy a felvételeken gereblyezés látható. Mindezek figyelembevételével S. Józsefet a bíróság állatkínzás vétsége miatt hat hónap fogházbüntetésre ítélte egy év próbaidőre felfüggesztve. Emellett kötelezte vádlottat 39 ezer forint költség megfizetésére. Az ítélet nem jogerős, mivel a vádlott felmentésért fellebbezett.

BEFEJEZÉS

Azért tartom fontosnak beszélni erről a témáról, mert bár sokan azt hihetik, hogy ez csak egy hobbi, így nem olyan jelentős. Viszont pontosan a szakmánkból kifolyólag olyan, még nem egészen kialakult, nem teljesen szabályozott hal-, természet- és környezetvédelmi kérdéseket érint ez a „csak” hobbi, amivel igenis foglalkozni kell, mert ha elsiklunk fölötté, visszafordíthatatlan károkat okozhat ebben a szegmensben.

A kommunizmus és szocializmus ránk maradt „csökevényéből” kiindulva sokan még mindig azt hihetik, hogy a horgászat nem szól másról, mint táplálékszerzésről. Épp az aktuális ebédre vagy vacsorára valót megfogja az ember, amit hazavisz, illetve ha túl sokat fogott, még a szomszédnak is jut belőle. Nem is volt ezzel semmi gond abban az időben, még jó 30-40 évvel ezelőtt, amikor tonnaszámba öntötték a direkt erre a célra nevelt kis pontyokat a tavakba. Akkor nem lehetett más halakat fogni, csak „hortobágyi-halgazdasági” halakat, „balatoni-halgazdasági” halakat, mert ezek a gazdaságok szinte megszámlálhatatlan mennyiségben ontották az általuk tenyésztett pontyokat. De ma már más a helyzet. Legalábbis más lenne, ha hagynák.

A horgászok számának alakulásából is szépen látszik, hogy 1945-től kezdve milyen rohamos mértékben növekedett a horgászat iránt érdeklődők létszáma. Ami akkor még 5000 volt, ma már több, mint 330.000. A számokból a kitűnik, hogy ilyen, aránylag rövid idő alatt – picit több, mint 50 év – elég nagy ugrás történt, ami a létszámot illeti. Már pedig egyenesen arányos ez azzal, hogy minél több ember űzi ezt a sportot, annál több olyan tényező lép fel, amit szabályozni kell, amiről beszélni kell, amivel foglalkozni kell, és nem szabad elsiklanunk felette.

Azt gondolom, hogy megfelelő, a jelenleginél sokkal komolyabban ellenőrzött módon, és szigorúbb szankciókkal nagy változásokat lehet elérni a természetnek és környezetnek ebben a szegmensében. Ugyanis jelen pillanatban egyetlen célom van a dolgozatommal: felhívni a figyelmet a pontyok, a víz és a természet-, környezet védelmére. Ha jobba tenni nem is tudjuk, legalább őrizzük meg azokat az értékeket, amelyekkel jelen pillanatban rendelkezünk. (7. számú melléklet)

Munkánk során rengeteg fiattal találkozunk, akik még most tanulják a horgászat, leginkább a bojlizás rejtelseit. Azt veszem észre, hogy talán ők már sokkal inkább fogékonyabbak a halak és a természet szeretetére, védelmére. Ez a felnövekvő generáció lesz véleményem szerint a horgászat mentsvára, akik már odafigyelnek az általunk fontosnak vélt dolgokra.

Idén nyáron a kedvenc bányatavunkon megszerveztük az első fiataloknak szóló táborunkat, ahol a bojlizás rejtelseibe avattuk be őket (8. számú melléklet). A csapatunk nagy része ott volt, akiket eddig csak a tévéből, vagy újságból láthattak ezek a fiatal fiúk – és lányok is. Azon túl, hogy természetesen az ott töltött idejükben minél több szakmai titkot leshettek el – a szerelékkötéstől kezdve a radarozáson át egészen a hal fárasztásáig – nagy

figyelmet fordítottunk arra is, hogy a halak és környezetünk szeretetét még jobban beléjük neveljük. De szerencsére erre nagyon keveset kellett fordítanunk, mert már ezt maguktól is tudják. És ez volt a nagy öröm számomra. Ők már nem dobálnak üres chipses zacskókat a tóparton. Tudják, hogy ezzel ártanak. Nem csak az utánuk következő horgász megy a szemétdombra, hanem a környezetüknek is nagyon káros. Mindezekon felül pedig nem szép látvány.

Olyan jó példát szeretnénk képviselni, amit reményeink szerint divat lesz követni. Természetesen mindezek mellett szembeszállunk, vagy legalábbis megpróbálunk az olyan horgászok, horgászatot képviselő emberek, magántó tulajdonosok ellen, akik csak a pénzt látják ebben a szakmában, hobbiban, és abszolút nem foglalkoznak a környezet- és halvédelem nagyon is fontos részével.

Köszönetnyilvánítás

Szeretnék köszönetet mondani a horgász barátaimnak, akik segítettek a munkámat, ugyanis nagyon sok olyan témát érintettem, amihez szakirodalom nem létezik. Ezúton köszönöm a segítséget Komáromi Tibornak, a Palotás és Vidéke Sporthorgász Egyesület elnökének, akinek az Állami tó c. fejezetem nagy részét köszönhetem, melyben abszolút őszinteséggel mesélt az egyesület és a tó életéről, a problémákról, amiket ő lát. Köszönöm a segítséget Balázs Gábornak, aki a magántó c. fejezetemben volt segítségemre. Ezentúl a nagypontyhorgászat magyarországi „nagykövetei”, úttörői és fő támogatói is a segítségemre voltak, akiknek a szakmai tudása nélkül nem jöhetett volna létre ez a dolgozat, ők pedig nem mások, mint Bordás József, Bujáki Géza és Hartmann Tamás.

Felhasznált források, felhasznált, de nem hivatkozott források

- Antos Zoltán (szerk):* Horgászok kézikönyve, Mezőgazdasági Kiadó – MOHOSZ, Budapest, 1981
- Bándi Gyula:* Környezetjog, Osiris Kiadó, Budapest, 2006
- Bándi Gyula (szerk):* Az Európai Unió környezetvédelmi szabályozása, KJK KERSZÖV, Budapest, 2004
- Bándi Gyula (szerk):* Környezetvédelmi jogesetek és a szakértői tevékenység, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft, Budapest, 2001
- Berényi János, Farkasházy Tibor, Vigh József (szerk):* Horgászat, A Magyar Horgászat Kézikönyve, Művelt Nép Tudományos és Ismeretterjesztő Kiadó, Budapest, 1955
- Bobvos Pál – Hegyes Péter:* Agrárjog, SZTE ÁJK – JATEPRESS, Szeged, 2010
- Bodó István – Nagy Miklós – Örley Dénes (szerk.: dr. Holly István):* Horgászeszközök, horgászmodszerek, Mezőgazdasági Kiadó – MOHOSZ, Budapest, 1979
- Csák Csilla (szerk):* Agrárjog – A magyar agrárjog fejlődése az EU keretei között, Novotni Alapítvány, Miskolc, 2010
- Fodor László:* Környezetjog, Lícium Art Könyvkiadó- és Kereskedelmi Kft, Debrecen, 2006
- Fodor László:* Környezetvédelmi jog és igazgatás, Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2007
- Földi László – Halász László:* Környezetbiztonság, Complex, Budapest, 2009
- Gellérthegyi István dr.:* Az engedély szerepe a környezetvédelemben, hvgorac, Budapest, 2009
- Herman Ottó:* A halgazdaság rövid foglalatja, Attraktor, Máriabesnyő – Gödöllő, 2008
- Igali Mészáros József:* A hal, a horog és az ember, Dénes Natur Műhely, 2007
- Lányi Gábor - Lányi György :* Magyar Horgász Enciklopédia, Totem Plusz Könyvkiadó Kft, Bp. 2002
- Miklós László (szerk):* Környezetjog, Szegedi egyetemi Kiadó, Szeged, 2008
- Molnár Kálmán:* Halbetegségek, MOHOSZ, 2003
- Oggolder Gergely (szerk):* Bojliahorgászat, Fish Könyvkiadó, Budapest, 2004
- Oggolder Gergely (szerk):* Különféle horgászmodszereink, Horgászhalaink IX, Fish Könyvkiadó, Budapest, 1999
- Olty Mária:* Az állatok nyomorúsága, Makkabi, Budapest, 2003
- Papp Károlyné, Fűrész György:* Víztisztaság, Víztisztaság, MOHOSZ, 2003

Pintér Károly: Horgászati Alapismeretek, Agroinform, Budapest, 2005

Pintér Károly: Magyarország Halai, Akadémia Kiadó, Budapest, 1989

Seregélyes Tibor (szerk): MOHOSZ; Amit a horgásznak tudnia kell, III. kiadás, Budapest, 1985

Temesi Géza: Természetvédelmi, jogi és igazgatási ismeretek, Dialóg-Campus Kiadó, Budapest – Pécs, 2012

Vigh József: A magyar horgászat krónikája, Inter Press Budapest, Budapest, 1987

Pontyvilág Pontyhorgász magazin különböző számai

1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól

1996. évi LIII. törvény a természet védelméről

1997. évi XLI. törvény a halászatról és a horgászatról (Htv.)

internetes források, hivatkozások:

<http://www.mohosz.hu>

<http://www.ecsedito.hu/hazirend>

<http://horgaszat.hu/horgaszirodalom/1888-evi-xix-torvenycikk-a-halaszatrol>

<http://www.hofesztabor.hu/>

http://hu.wikipedia.org/wiki/A_horgaszat_tortenete

<http://www.kentarchaeology.ac/authors/016.pdf>

http://www.mkk.szie.hu/dep/halt/UserFiles/File/tananyagok/togazda_2012/Urbanyi_Bela.pdf

http://www.oldmaster85.com/history_of_fishing.htm

<http://fishinghistory.blogspot.hu/>

<http://www.haszon.hu/agarar/allattenyesztes/576-miert-nincs-hal-a-vizben.html>

<http://www.pecapont.hu>

<http://www.horgasszunk.hu>

<http://www.pontycentrum.hu>

<http://www.sejt.hu/informaciok/torv01.htm>

<http://www.1000ev.hu>

<http://faolex.fao.org>

MELLÉKLETEK

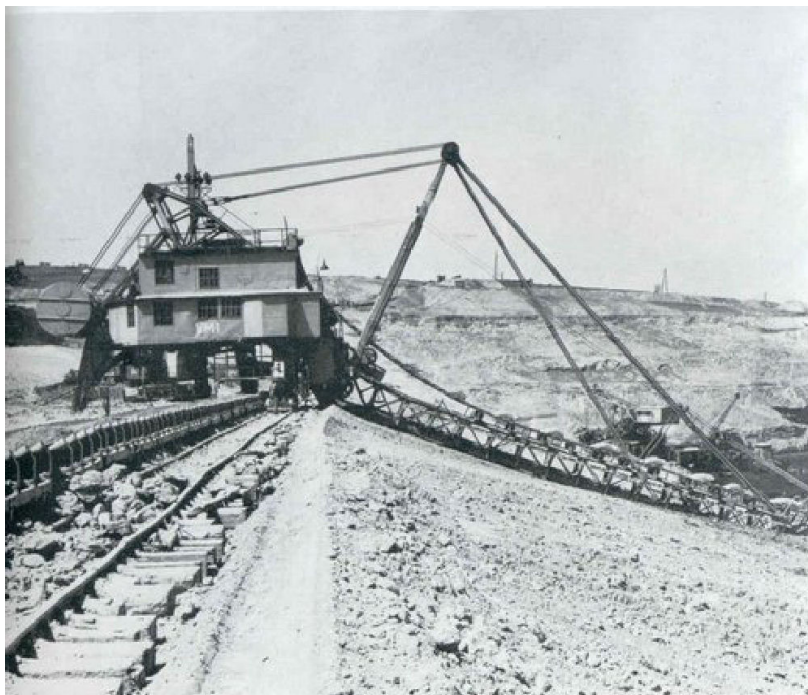
1. számú melléklet (a 12. oldalhoz)

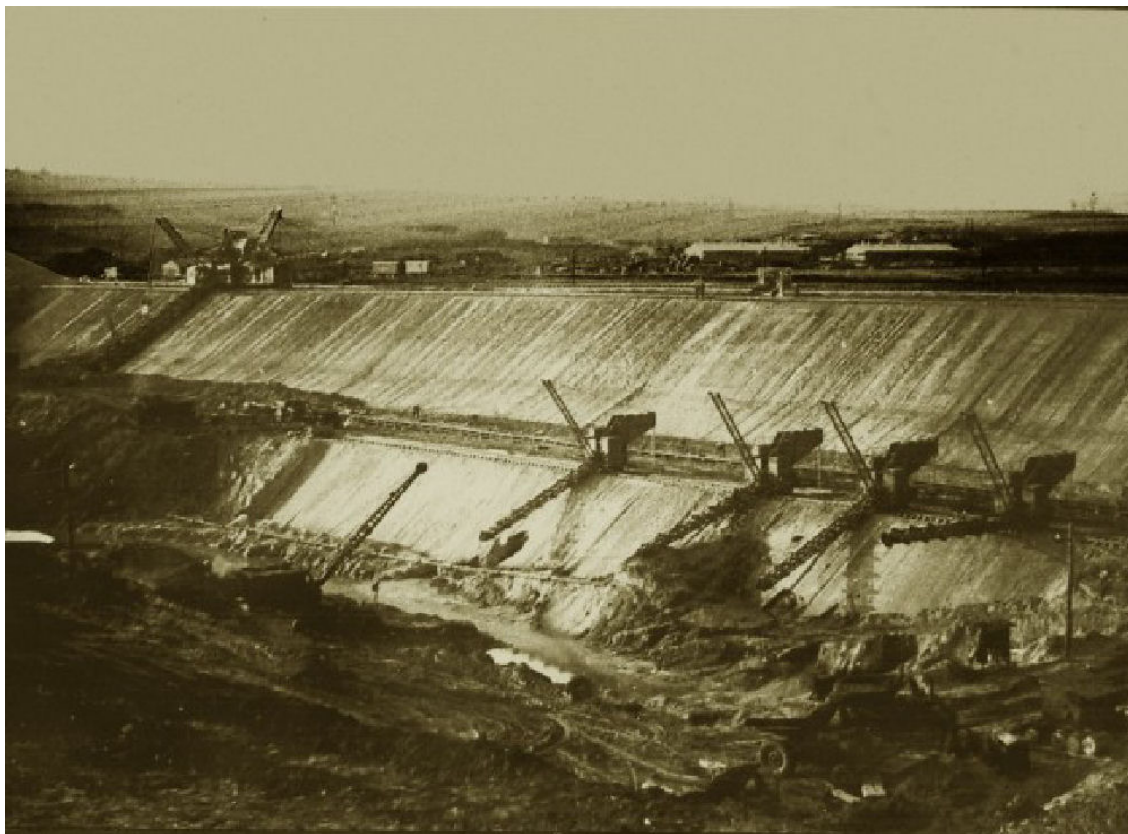
2. számú melléklet (a 12. oldalhoz)

3. számú melléklet (a 21. oldalhoz)

Merítéklétrás kotrógép meddő letakarítása közben az *ecsed*i külfejtésben
(Mátraaljai Szénbányák)

4. számú melléklet (a 26. oldalhoz)

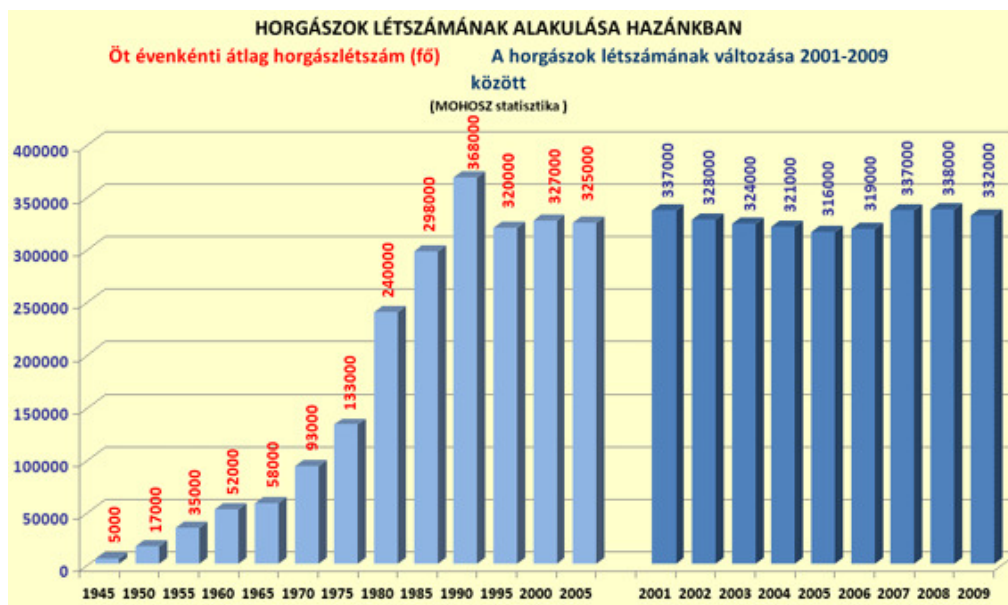

2009. november, 20,20kg

2012.november, 27,20kg

5. számú melléklet (a 30. oldalhoz)

6. számú melléklet (a 32. oldalhoz)

7. számú melléklet (a 42.oldalhoz)

8. számú melléklet (a 42. oldalhoz)

